ЭКЗЕМПЛЯР Ф. Б. ТашГУ

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

14 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 34 (3516).

17 февраль ЖУМА 1967 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА СУҲБАТЛАР

КПСС Марказий Комитетида Октябрь революциясининг 50 йиллиги муносабати билан фикрлашиб олиш учун келган Италия Коммунистик партияси делегацияси билан бир неча суҳбат ўтказилди.

Италия Компартиясининг делегацияси Италияда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигини байрам қилиш планлари тўғрисида КПСС Марказий Комитетига ахборот берди. Италия Компартияси делегацияси шуни айтдики, Италия коммунистлари Октябрь революцияси 50 йиллигининг халқаро ишчилар синфи учун ва бутун прогрессив инсоният учун ғоявий-тарихий ва сиёсий аҳамиятини ёритиш соҳасида катта кампания олиб борадилар. Улар бу юбилейни совет халқининг коммунистик жамият қуриш учун курашда эришган муваффақиятларини, унинг империализмга қарши, бутун дунёда тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун курашда ўйнаётган тарихий ролини кенг пропаганда қилиш билан нишонлайдилар.

КПСС делегацияси совет халқининг муваффақиятларига юксак баҳо берганликлари учун итальян ўртоқларга ташаккур изҳор қилди. Шу билан бирга, КПСС делегацияси Совет Иттифоқида Октябрь революциясининг 50 йиллигини байрам қилишга бағишланган тадбирлар плани билан итальян ўртоқларни таништирди.

КПСС Марказий Комитетининг пропаганда бўлимида, маданият бўлимида ва информация бўлимида, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институтида ва бир қанча совет ташкилотларида Италия Компартияси делегацияси билан учрашувлар уюштирилди.

КПСС Марказий Комитетида ўтказилган суҳбатлар давомида ҳар иккала партияни қизиқтираётган масалалар муҳокама қилинди. Муҳокама этилган ҳамма масалалар юзасидан фикрлар бир хил эканлиги таъкидлаб ўтилди.

САНОАТЧИЛАРНИНГ ЮБИЛЕЙ ОДИМИ

Куч-қувватга тўлиб, гуллаб-яшнаётган бизнинг Ватанимиз Совет ҳокимиятининг 50 йиллик юбилейи йилига қадам қўйди. Мамлакатимизнинг барча халқлари юбилейни муносиб кутиб олишга тайёргарлик кўрмоқдалар. Улар коммунистик қурилиш планларини ғайрат-шижоат билан амалга оширяётирлар. Совет Иттифоқи халқлари ягона оиласида бизнинг республикамиз меҳнаткашлари ҳам Совет ҳокимиятининг 50 йиллик юбилейини нишонлаш тараддудини кўраётирлар.

Улуғ Октябрнинг шонли байроғи остида Коммунистик партия раҳбарлигида ўзбек халқи кураш ва меҳнатда қаҳрамонона йўлни — ажойиб юксалиш ва ривожланиш йўлини босиб ўтди. Совет ҳокимияти йилларида Ўзбекистон қолоқ ўлкадан индустрияси равнақ топган кўп тармоқли, юксак даражада механизациялашган қишлоқ хўжалигига, илғор маданиятга эга бўлган гуллаб-яшнаётган Совет республикасига айланди.

Босиб ўтилган йўлимизга назар ташлар эканмиз, улуғ Коммунистлар партиясига бўлган меҳр-муҳаббатимиз ва чуқур миннатдорчилигимиз тобора жўш уради. Улуғ Коммунистик партиямиз барча социалистик миллатларнинг тенг ҳуқуқлилигини таъминлади, уларнинг беқиёс ижодий куч-ғайратини рўёбга чиқарди. Кўп миллионли халқ оммасини тарихан қисқа муддатда иқтисодий ва маданий қолоқликдан олиб чиққан, саноатни индустрлаштириш ва қишлоқ хўжалигини коллективлаштиришга ёрдам берган ҳам ана шу партиямиз. Коммунистик партия совет халқларини ғолиб Ленин байроғи атрофига бирлаштирди, халқлар ўртасида дўстликни таъминлаб берди.

Коммунистик партия ва совет халқлари қаҳрамонона меҳнатининг самаралари ҳақиқатан ҳам ажойибдир. Бунинг учун юксалган ва куч-қудратга тўлган Ўзбекистонимизнинг бугунги кунига назар солишнинг ўзи кифоя. Республикамиз индустриал жиҳатдан қудратли бўлиб қолди. У саноатнинг юздан ортиқ тармоғига эга ва ўз маҳсулотини жаҳондаги 80 дан ортиқ мамлакатга экспорт қилиб турибди. Республикамизда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми революциягача бўлган даражадан 30 баравар ортди. Бу билан ҳар қанча фахрлансак ва мамнун бўлсак арзийди.

Ўзбекистон — мамлакатимизнинг асосий пахта базаси. Бизнинг республикамиз СССРда етиштирилган барча пахтанинг учдан икки қисмидан кўпроғини беради. Беш йилликнинг биринчи йилида Ватанимиз 4 миллион тоннадан ортиқ Ўзбекистон пахтасини олди. Бунда республикамиз индустрлаштирилганлигининг алоҳида роли борлигини пайқаш қийин эмас. Пахтачиликда, қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларида замонавий техникага эга бўлмасдан туриб бундай муваффақиятларга эришиш мумкин эмас эди.

Бизнинг машинасозларимиз барча пахтакор республикаларга ажойиб пахта териш, кўрак чувиш машиналари, чигит экиш сеялкалари ва бошқа қишлоқ хўжалиги техникасини жўнатиб турибди, пахта тозалаш саноати учун зарур ускуналарни етказиб бермоқда. Бизда электротехника, электрон саноати, авиация саноати ва машинасозликнинг бошқа соҳалари муваффақиятли равишда юксалиб боряпти.

Ўзбекистонда қудратли электр энергетика таркиб топган. Ҳозир бир кунда 33,5 миллион киловатт-соат — бундан ярим аср илгари бир йилда ишлаб чиқарилганига қараганда ўн баравар кўп электр энергия ҳосил қилинмоқда. **Энергетикларимиз юбилей йилида 14 миллиард киловатт-соатдан кўпроқ электр энергияси ишлаб чиқарадилар.**

Ўзбекистон мамлакатимизнинг йирик ёқилғи базасига айланди. Етти йиллик мобайнида ташкил топган йирик газ саноати республикамизни арзон ёнилғи билан таъминлабгина қолмасдан, табиий газни Ўрта Осиё республикалари ва Уралга ҳам етказиб беришга имкон берди. Ўтган йили биз 22,6 миллиард кубометр газ қазиб олдик.

Республикамиз битмас-туганмас табиий бойликларга эга. Биҳисоб ерости бойликларига эга бўлган жойда барпо этилган Олтинтопган кон-металлургия комбинати, Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинати ҳамда бошқа корхоналар мамлакатимиздаги йирик рангли металлургия корхоналари қаторидан ўрин олди. Рух, қўрғошин, мис, вольфрам ва бошқа хил металлар халқимизнинг бойлик хазинасига узлуксиз тўкилиб турибди. Яқинда Қизилқум чўлларида геологлар йирик Мурунтов олтин конини ҳам топишга муваффақ бўлдилар. Қизилқум марказида замонавий ва обод Зарафшон шаҳри тикланмоқда, бу ерда маъданларни қайта ишлайдиган комбинат барпо қилинмоқда. Келажакда бу ер мамлакатимизнинг олтин қазиб олинадиган йирик марказларидан бирига айланади.

Ўзбекистоннинг катта химияси камол топмоқда. Республикамиз минерал ўғитлар ишлаб чиқариш ҳажми жиҳатидан мамлакатда учинчи ўринни эгаллаб турибди. Юбилей йилида минерал ўғитлар ишлаб чиқариш 3 миллион тоннага етади. Ўзбекистон қишлоқ хўжалигининг азот ўғитларига бўлган эҳтиёжи ҳам деярли қондирилади. Сульфат кислотаси, дефолиантлар, лак-бўёқлар, карбоксиметил целлюлозалар ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш йил сайин кўпаймоқда.

Енгил ва озиқ-овқат саноати тез суръатлар билан ривож топяпти. Ҳар йили республикамизда халқ истеъмоли эҳтиёжларини қондиришга ёрдам берадиган янги-янги корхоналар қурилмоқда.

Капитал қурилиш ҳам кенг қулоч ёйяпти. Социалистик яратувчилик йилларида юзлаб йирик саноат корхоналари, гидротехника иншоотлари, колхоз ва совхозлар барпо қилинди. **Фақат кейинги беш йил ичида асосий ишлаб чиқариш фондлари икки баравардан кўпроқ ортди.** Ўзбекистон картасида Чирчиқ, Бекобод, Навоий, Олмалиқ, Оҳангарон, Янгиер, Янгиобод каби янги йирик саноат марказлари бўлган шаҳарлар пайдо бўлди. Самарқанд, Бухоро, Хива, Қўқон, Урганч каби кўҳна шаҳарлар ёшарди. **Меҳнаткашлар кўп миқдорда уй-жой бинолари, минглаб мактаблар, касалхоналар, клублар ва бошқа маданий-маиший муассасаларга эга бўлдилар.**

Социалистик халқларнинг тенгҳуқуқли, аҳил ва ўзаро ҳамкор бўлган барча совет халқлари оиласида, ленинчи Коммунистлар партияси йўлбошчилигида Ўзбекистон ҳам қолоқликдан тараққиёт сари, қоронғиликдан ёруғлик сари беқиёс қадам ташладики, бундай ғалаба ва юксалишлар жаҳонни ҳайратда қолдирмоқда.

Ўзбек халқи баланд руҳ билан фидокорона меҳнат қилмоқда. Республикамиз зарбдор вахтада қатнашмоқда. Етти йиллик планни бажаришдаги муваффақиятлари учун 31 киши Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвонга сазовор бўлди, саноат, транспорт ва қурилиш илғорларидан 6397 киши Совет Иттифоқининг орден ва медаллари билан мукофотланди. Беш йилликнинг биринчи йилида республика меҳнаткашлари экономикани яна ҳам юксалтириш, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини кўтариш соҳасида янги зафарларга эришдилар. Саноат ходимлари давлат планини муддатидан илгари бажардилар ва планга қўшимча равишда ўн миллионлаб сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 1965 йилдагига қараганда 9 процент, меҳнат унумдорлиги 5 процент ортди. Давлат капитал маблағлари сарфлаш анча кўпайди, кўпгина янги объектлар фойдаланишга топширилди ва бир қатор ишлаб турган корхоналарда қўшимча қувватлар ишга туширилди. Республика аҳолиси қарийб 2,7 миллион квадрат метр уй-жой бинолари олди.

Беш йилликнинг биринчи йилида хўжалик ислоҳоти жорий этила бошлади. Корхоналар ва саноатнинг бутун бошли тармоқларини планлаштириш ҳамда моддий манфаатдорликни оширишнинг янги тартибида ишлашга кўчириш меҳнаткашларнинг ижодий ташаббускорлигини яна ҳам оширади ва активлаштиради, ишлаб чиқариш резервларини излаб топишга сафарбар қилади, халқ хўжалигининг узлуксиз ва тез юксалишини таъминлайди.

Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги арафасида минглаб ишлаб чиқариш коллективларини бирлаштирган социалистик мусобақа ва коммунистик меҳнат ҳаракати яна ҳам авж олиб кетди. Социалистик мусобақада меҳнаткашларнинг 90 процентдан ортиғи, коммунистик меҳнат ҳаракатида 670 мингдан кўпроқ ишчи ва хизматчи қатнашмоқда.

Ўзбекистон меҳнаткашлари бугунги кунда қандай муваффақиятларни қўлга киритаётган бўлсалар, ўзларининг бутун ватанпарварлик ўй-фикрлари, ҳаракатлари ва ғайрат-шижоатлари самараларини Октябрь 50 йиллиги шарафига, Улуғ Ватанимиз шаънига бағишламоқдалар. Меҳнаткашлар 1967 йил — юбилей йили учун олган социалистик мажбуриятларида ҳам бу яққол кўриниб турибди. Бу мажбуриятларда ижодий кўтаринкилик, новаторликка ихлос, аниқ ҳисоб-китоб намоён бўлиб турибди. Ҳар бир рақам обдон ўйлаб қўйилган, ишлаб чиқаришнинг аниқ ҳажми белгиланган, бу мажбуриятларнинг амалга оширилиши йўллари ҳар томонлама чамалаб чиқилган.

Мана, юбилей йилида эгалланиши лозим бўлган марралар:

ЎЗБЕКИСТОН САНОАТИ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА ОЛГАН МАЖБУРИЯТЛАРИ

САНОАТДА

Ўзбекистон саноати ходимлари халқ хўжалигини юксалтиришга муносиб ҳисса қўшишга ҳаракат қилиб, КПСС XXIII съезди қарорларини амалга ошириш учун курашиб, Улуғ Октябрнинг 50 йиллигини муносиб равишда нишонлаш ниятида қуйидаги мажбуриятларни олдилар:

Ишлаб чиқаришни пухта ташкил қилиш, янги техника ва илғор технологияни, комплекс механизация ва автоматлаштиришни ишлаб чиқариш жараёнларига татбиқ қилиш асосида меҳнат унумдорлиги планда кўзда тутилганига қараганда 28 процент оширилади.

Мавжуд ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланиш, унинг иқтисодий самарадорлигини ошириш, ишлаб чиқариш қувватлари ва асосий фондлардан яхши фойдаланиш натижасида ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш йиллик плани 25 декабрда бажарилади ва йил охиригача планга қўшимча ўнлаб миллион сўмлик, шунинг 80 проценти меҳнат унумдорлигини кўтариш ҳисобига ишлаб чиқарилади.

Планга қўшимча равишда 120 миллион киловатт-соат электр энергияси, 52 минг тонна минерал ўғит, 3 минг тонна пўлат ва прокат ишлаб чиқарилади, 14 минг тонна нефть, 100 миллион куб метр газ, 55 минг тонна кўмир қазиб олинади, 125 минг сўмлик химия ускуналари, 60 та чигит экиш сеялкаси, 25 та пахта териш машинаси, 50 та дизель двигателлари, 27 минг тонна пахта толаси ва бошқа кўп хил маҳсулотлар тайёрланади.

Енгил, озиқ-овқат, мебель ва маҳаллий саноат ходимлари аҳолини юқори сифатли кенг истеъмол маҳсулотлари билан мўл-кўл таъминлаш мақсадида қуйидагича мажбурият олдилар: пойафзалларнинг 300 та янги модели, кийим-кечакларнинг 700 та янги фасони ва модели, трикотаж буюмларнинг 70 номдаги янги хили, шойи ва ип газламаларнинг юзлаб янги хиллари, кўн-галантерия ва чинни буюмларнинг кўпгина хилларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилади. Шунингдек, шу вақтгача Ўзбекистонда тайёрланмаган мебелларнинг янги хиллари, синтетик кир ювиш порошоклари, кондитер, нон-булка маҳсулотлари, консервалар, винолар ва бошқа хил товарларни ишлаб чиқариш йўлга қўйилади. **Планга қўшимча равишда 500 минг метр ип газлама, 556 минг метр шойи газлама, 1,1 миллион сўмлик кийим-кечак, 140 минг жуфт чарм пойафзал, 250 минг дона чинни буюм, 360 минг сўмлик мебель, 3,5 минг тонна ўсимлик мойи, 2 миллион шартли банка консерва, 500 тонна кондитер буюмлари, 1.100 тонна ёки олинмаган сут маҳсулотлари ва бошқа товарлар тайёрланади.**

Саноат меҳнаткашлари хўжалик ислоҳотини амалга ошириш учун тайёргарлик кўриб хом ашё, материал, ёқилғи-энергетика ресурсларидан тежаб-тергаб фойдаланиш мусобақасини кучайтириб юбордилар. Республикамизда тежамкорлик бўйича оммавий кўрик давом этяпти. Корхоналарнинг коллективлари 100 миллион киловатт-соат электр энергия, 40 минг тонна шартли ёқилға, 18 минг тонна қора металл прокати, 81 тонна калава ип, 11 тонна пилла, 111 минг метр ип газлама, 257 минг метр ўров материали тежаб қолиш мажбуриятини олдилар.

Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг сифатини ошириш, ишлаб чиқариш маданиятини кўтариш, ишлаб чиқариш эстетикасини жорий қилиш, меҳнаткашларнинг иш шароити ва турмушини янада яхшилашга бундан буён ҳам катта аҳамият берилаверади.

Юбилей йилида камида 400 дан ортиқ такомиллашган машиналар, приборлар ва материаллар, шу жумладан такомиллаштирилган пахта териш машиналари, ерга тўкилган пахтани терадиган машиналар, сеялкалар, пневмомеханик усулда бошқариладиган экскаваторлар, трансформаторлар ва кабелларнинг янги хилларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилади. Блокли иссиқлик электр станциялари ва 200-300 минг киловатт қувватга эга бўлган агрегатлар учун щитли комплект қурилмаларнинг тажриба-саноат намуналарини ишлаб чиқиш ва тайёрлаш кўзда тутилмоқда. Каналларни бетонлаштириш учун машиналарнинг янги комплексини ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда.

Олтинтопган кон-металлургия комбинатида мис концентратларини кислород ёрдамида эритишнинг янги технологиясини жорий этиш, «Ташкенткабель» заводида мис ва унинг қотишмаларини прокат қилиш ва уларни узлуксиз қуйиш технологиясини ўзлаштириш, «Ташавтомаш», «Чирчиксельмаш» заводлари ва бошқа корхоналарда янги технология линияларини ўрнатиш, «Янги ҳаёт» жутканоп заводида лубни қайта ишлайдиган химия-механика, Ғазалкент консерва заводида томатларни қайта ишлайдиган автомат линия жорий этилади, заводлардан бири, 60 цех ва участка комплекс механизациялаштирилади, камида 5 мингта янги технология ускуналари ўрнатилади; 50 автомат ва ярим автомат-механизациялаштирилган линиялар ишга туширилади. 350 нефть ва газ қудуғи телескоп ва телемеханизация ёрдамида бошқаришга кўчирилади, йил сайин 24 миллион сўм иқтисодий фойда берадиган 25 минг рационализаторлик таклифи ишлаб чиқаришга жорий этилади.

Ишлаб чиқаришни пухта ташкил этиш, ресурслардан тежаш ва ноўрин сарф-харажатларни камайтириш ҳисобига товар маҳсулотининг таннархи қўшимча равишда камайтирилади ва планга қўшимча камида 15 миллион сўм тежалади.

Саноат корхоналаридан 66 таси планлаштириш ҳамда моддий манфаатдорликни оширишнинг янги тартибида ишлашга тайёрланади ва кўчирилади.

Республика геологлари газ, нефть, олтин, рангли металлар ва бошқа фойдали қазилмалар, гидроресурслар, қурилиш материаллари запасларини кўпайтириш планларини ортиқ бажаришга сўз бердилар.

Саноат ва қурилиш ташкилотлари ходимлари капитал маблағларнинг самарадорлигини оширишга катта аҳамият бериб капитал қурилиш йиллик планини 28 декабрда бажаришга, асосий фондлар ва ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш топшириқларини барвақт адо этишга аҳд қилдилар.

Қуйидаги муҳим объектларни фойдаланишга топшириш кўзда тутилади:

ЭНЕРГЕТИКАДА

Тошкент ГРЭСида ҳар бири 160 минг киловатт қувватга эга бўлган 6-ва 7-энергоблок; Навоий ГРЭСида 50 минг киловаттли, Тахиатош ГРЭСида 100 минг киловаттли ва Фарғона ТЭЦ ида 50 минг киловатт қувватга эга бўлган агрегатлар; 800 километр узунликда юқори вольтли электр узатиш линиялари ва 430 минг киловатт-ампер қувватли трансформаторлар;

РАНГЛИ МЕТАЛЛУРГИЯДА

Олтинтопган кон-металлургия комбинатида кислород ёрдамида эритиш бўйича комплекс объектлар, катанка ва сульфать кислота ишлаб чиқариш цехлари, Қалмоққир конида мис маъданларини қазиб олинадиган қўшимча қувватлар;

ХИМИЯ САНОАТИДА

Фарғона азот ўғитлари заводида ва Навоий химия комбинатида аммиак, бўш азот кислотаси ва аммиак селитра ишлаб чиқариладиган қўшимча қувватлар;

ГАЗ САНОАТИДА

«Учқир» ва «Муборак» табиий газ конлари, Газли конида паст температурали сепарация установкаси ишга туширилади.

МАШИНАСОЗЛИК ВА ЭЛЕКТРОТЕХНИКА САНОАТИДА

Чирчиқ трансформатор, Тошкент электротехника, «Ташсельмаш», «Узбексельмаш», «Андижанирмаш», Андижон машинасозлик, «Чирчиксельмаш» заводларида қўшимча ишлаб чиқариш қувватлари;

БИНОКОРЛИК МАТЕРИАЛЛАРИ САНОАТИ ВА ҚУРИЛИШ ИНДУСТРИЯСИДА

150 миллион дона ғишт ишлаб чиқариладиган, 488 минг кубометр йиғма темир-бетон тайёрланадиган 800 минг кубометр норуда материаллар ишлаб чиқарадиган қувватлар, Оҳангарон цемент заводининг 425 минг тонна цемент ишлаб чиқара оладиган тўртинчи технология линияси, Оҳангарон керамика буюмлари комбинатида қўшимча қувватлар;

ЕНГИЛ САНОАТДА

Андижон трикотаж фабрикасида йилига 17,7 миллион дона устки трикотаж тайёрлаш қувватига эга бўлган цехлар, Наманган шойи ва костюмбоп газламалар комбинатида 121 минг йигирув урчуғи ва 1.416 тўқув станоклари, Фарғонада пиллакашлик фабрикаси, Еттисой ва Бектемир пахта тозалаш заводлари фойдаланишга топширилади.

ОЗИҚ-ОВҚАТ САНОАТИДА

Шаҳрисабз консерва заводи, Қарши пиво заводи, Янгийўл консерва заводи ва Тошкент ёғ-мой комбинатида қўшимча қувватлар ишга туширилади.

УЙ-ЖОЙ ВА МАДАНИЙ-МАИШИЙ МУАССАСАЛАР ҚУРИЛИШИДА

Планда кўзда тутилган уй-жой майдонлари, мактаблар, мактабгача ёшдаги болалар муассасалари, соғломлаштириш ва маданият объектлари муддатидан илгари фойдаланишга топширилади.

ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА СОҲАСИДА

Темир йўлда юк ташиш йиллик плани муддатидан илгари — 29 декабрда бажарилади ва йил охиригача планга қўшимча равишда 300 минг тонна халқ хўжалиги юклари ортиб жўнатилади. Юк вагонларининг обороти пландагига қараганда 0,5 соат тезлаштирилади. Меҳнат унумдорлигини кўтариш топшириғи 0,5 процент ортиғи билан адо этилади.

Автомобилда юк ташиш ва йўл қурилиши йиллик планлари 28 декабрда бажарилади, планга қўшимча 1 миллион тонна халқ хўжалиги юклари ташилади. Автомобилда юк ташиш бўйича меҳнат унумдорлиги топшириғидагига қараганда 3 процент ортади.

Тошкент айланма автомобиль йўлида қатнов бошланади. Тошкент — Мирзачўл автомагистралининг Тошкент — Чиноз участкаси фойдаланишга топширилади. Амударё — Питнак йўлининг биринчи навбати қуриб тугалланади. 600 километр узунликдаги Бухоро — Нукус автомагистралида қатнов бошланади. Қўқон — Фарғона автомобиль йўлининг 90 километрли қисми асфальт билан қоплаб реконструкция қилинади.

Авиация ёрдамида юк ташиш йиллик плани 28 декабрда бажарилади, ҳаво йўллари 6 минг километр узайтирилади. Меҳнат унумдорлиги топшириғи 1 процент ортиғи билан адо этилади.

Алоқа корхоналарининг ҳаммаси маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми бўйича йиллик планни 28 декабрда бажарадилар. 200 та янги шаҳар ва қишлоқ алоқа бўлимлари очилади. Меҳнат унумдорлиги топшириғи 1,5 процент зиёд қилиб бажарилади. Маҳсулотларнинг таннархи 0,5 процент арзонлаштирилади.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллигигача Тошкент шаҳрида 3 минг номерли, Самарқанд шаҳрида 3 минг номерли, Чирчиқ шаҳрида 2 минг номерли автомат-телефон станциялари ишга туширилади. Тошкент — Олмалиқ радиорелейли линияси фойдаланишга топширилади. Тошкентда учинчи программада ва Андижонда иккинчи программада кўрсатадиган янги телевизион передатчиклар ишга туширилади.

* * *

Ўзбекистон меҳнаткашлари Совет ҳокимиятининг 50 йиллигини беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш учун курашда янги муваффақиятларни қўлга киритиш билан кутиб оладилар.

ХАЛҚ МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

Республика ҳаёти, экономикаси ёки маданиятининг халқ контроли органларини қизиқтирмайдиган томонини топиш қийин. Халқ контроли органларининг партия комитетлари раҳбарлигида олиб бораётган кўп қиррали иши 14 февралда Тошкентда бўлиб ўтган республика кенгашида муҳокама қилинди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети уюштирган бу кенгашга область, шаҳар ва район халқ контроли комитетларининг раҳбарлари, шу комитетлар штатсиз бўлимларининг мудирлари, корхоналар ва муассасалардаги халқ контроли группаларининг раислари тўпландилар.

Кенгаш ишида республика Халқ контроли комитетининг ходимлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бўлим мудирлари, республика комсомоли Марказий Комитети, Ўзбекистон касаба союзлари совети, маъмурий органлар, матбуот, радио ва телевидение вакиллари ҳам иштирок этдилар.

Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг раиси М. Т. Турсунов республика халқ контроли органлари ишининг баъзи якунлари ва 1967 юбилей йилида шу органларнинг вазифалари тўғрисида доклад қилди. Масалани муҳокама қилишда республикадаги бир қанча областлар, йирик шаҳарлар ва қишлоқ районлари халқ контроли органларининг раҳбарлари, корхоналарда ва совхозлардаги халқ контроли баъзи группаларининг раислари қатнашдилар. Халқ контроли комитетлари ва уларнинг жамоатчи органларининг катта иш тажрибаси умумлаштирилди, уларнинг бутун фаолиятини такомиллаштириш йўллари белгиланди.

Ҳозир республикада 37 мингта халқ контроли группа ва постлари бўлиб, булар 200 мингдан кўпроқ жамоатчиларни ўзига бирлаштириб турибди. Бу жамоатчилардан 9 минг кишидан иборат энг активлари штатсиз бўлимларда жамоатчи инспекторлар бўлиб ишламоқдалар. Бундан ташқари, халқ контроли комитетлари «Комсомол прожектори», касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотлари активларидан ўн минглаб кишини ўз ишларига жалб қилдилар. Улар келишиб ялпи рейдлар ўтказмоқдалар. Халқ контроли комитетлари уюштирадиган текширишларда қатнашмоқдалар. Халқ контроли комитетлари кенг жамоатчиликнинг ёрдами билан контроль иши оммавий бўлиб, кенг кўламда олиб борилишига эришмоқдалар.

СССР Халқ контроли комитетининг бўлим мудири А. А. Тужиков ўз нутқида халқ контроли органлари ишининг баъзи бир томонлари, уларнинг яқин келажакдаги вазифалари тўғрисида гапирди.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари И. Г. Анисимкин, Н. М. Матчонов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. Р. Расулов, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Г. А. Габриельянц, СССР Халқ контроли комитетининг инспектори А. А. Харитонов ўртоқлар иштирок этдилар. (ЎзТАГ).

КХДР ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ МОСКВАГА КЕЛДИ

Корея Меҳнат партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Корея Меҳнат партияси Марказий Комитетининг секретари, Корея Халқ Демократик Республикаси Министрлар кабинети раисининг биринчи ўринбосари Ким Ир бошчилигидаги Корея Халқ Демократик Республикаси ҳукумат делегацияси 14 февралда Москвага келди.

(ТАСС).

ЯКДИЛЛИК

Ўзбекистон меҳнаткашларининг коллективлари зўр якдиллик билан республика Олий Совети депутатлигига ўз номзодларини кўрсатдилар.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ОБЛАСТИ

Тошкент сайлов округларида 4-Биринчи май округидан — Ленин район партия комитетининг биринчи секретари **Ботир Ғуломович Халилов**, 15 — Пушкин округидан — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети фан ва ўқув юртлари бўлимининг мудири **Оқил Умрзоқович Салимов**, 18 — Саноат округидан — Киров район ижроия комитетининг раиси **Жаббор Шобурхонов**, 21 — Чапаев округидан — «Юлдуз» тикувчилик фирмасининг моторчи-тикувчиси **Пўлат Абдураҳмонова**, 36 — Чилонзор округидан Тошкентдаги 1-уйсозлик комбинатининг бошлиғи **Ашраф Аброрович Кашипов**, 38 — Волгоград округидан — Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари, «Главташкентстрой» бошлиғи **Иван Витальевич Марцинюк**, 39 — Дўмбробод округидан — Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси **Ҳусниддин Асомов** Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатилдилар.

Тошкент области меҳнаткашларининг коллективлари қуйидаги ўртоқларни Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига ўз номзодлари қилиб белгиладилар: 65 — завод сайлов округидан Янгийўл кондитер фабрикасининг бош инженери **Эльвира Асатовна Аширова**, 66 — Янгиобод округидан-маҳаллий саноат корхонасининг бригадири **Михаил Алексеевич Редькин**, 69-Қўрғонча округидан — Ўрта Осиё машина-синаш станцияси янги технология ва илғор тажрибани жорий этиш бўлимининг мудири **Валентин Афанасьевич Тюпко**, 70 — Алимкент округидан Оққўрғон район партия комитетининг биринчи секретари **Саид Мамедович Тоиров**, 71 — Оққўрғон округидан — 2-Оққўрғон совхозининг звено бошлиғи **Собир Абдукаримов**, 78 — Саид округидан — Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг кинематография давлат комитети раиси **Азизхон Қаюмов**, 80 — Янгибозор округидан — Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари **Сарвар Азимов**, 81-Паркент округидан — Тошкент область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари **Георгий Георгиевич Светленко**, 94-Ғазалкент округидан — Орджоникидзе районидаги Фрунзе номли колхознинг бош чўпони **Айдарбек Қочқинбоев**, 98-Охунбобоев округидан — Ўрта Чирчиқ районидаги «Полярная звезда» колхозининг раиси **Ким Пен Хва**, 100 — Қорахитой округидан — Ўрта Чирчиқ районидаги 1-«Оҳангорон» совхозининг ишчиси **Насиба Чинпўлатова**, 104-Эскиқовунчи округидан — Янгийўл районидаги Калинин номли колхоз [illegible] **Роза Турсуновна Отабоева**, 105 — Эски Тошкент округидан — Тошкент область партия комитетининг секретари **Хадича Раимовна Мусахонова**.

(ЎзТАГ).

Чўл — жасорат майдони

Механизатор янги ерларга отлан

ШОЙМАРДОН ҚУДРАТОВ Сурхондарёда ўсиб-улғайган. У тракторчилар тайёрлаш курсини битиргач, бир неча йил Шўрчи районидаги «Коммуна» колхозида комплекс механизациялашган бригада бошлиғи бўлиб ишлади. У чўлга талпинди. Ўтган йили Шўрчи районидаги Охунбобоев номли колхознинг тоғ этакларидаги ерларидан 180 гектарини очиб чигит экди. Унинг бригадаси ҳар гектар ердан 32 центнердан пахта топширди.

Моҳир механизатор Шоймардон Қудратов КПСС XXIII съездига делегат бўлиб қатнашди. У Социалистик Меҳнат Қаҳрамонидир. Ҳозир у бир группа ёшлар билан Шеробод чўлларидаги «Советобод» совхозига кўчиб келди. У чўлларни бўстонга айлантириш иштиёқи билан яшамоқда.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТЬ, ШЕРОБОД РАЙОНИДАГИ «СОВЕТОБОД» СОВХОЗИНИНГ КОМПЛЕКС МЕХАНИЗАЦИЯЛАШГАН БРИГАДАСИ БОШЛИҒИ, СОЦИАЛИСТИК МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНИ ШОЙМАРДОН ҚУДРАТОВНИНГ РЕСПУБЛИКАДАГИ БАРЧА МЕХАНИЗАТОРЛАРГА

ОЧИҚ ХАТИ

Азамат пахтакорлар, механизатор дўстлар!

Шу кеча-кундузда қизғин дамларни бошдан кечирмоқдамиз. Совет халқи, барча тараққийпарвар инсоният Улуғ Октябрь инқилобининг шонли 50 йиллигини муносиб кутиб олишга тайёргарлик кўрмоқда. **Шундай ажойиб дақиқаларда ҳар биримиз ўз олдимизга «Сен юбилейга нималарни армуғон этмоқчисан», деган саволни кўндаланг қилиб қўйишимиз керак.**

Мени сизларга мурожаат қилишга даъват этган нарса ҳам шу бўлди. Юбилей йили биз учун бир умр эсда қоладиган, мўъжизакор йил бўлмоғи керак. Шундай бўлиши сиз билан бизнинг ҳимматимизга, ғайрат ва шижоатимизга, жасорат кўрсатиб меҳнат қилишимизга боғлиқдир. Асрлар оша оқар сувга ташна бўлиб, тимсоҳ терисидай торс-торс ёрилиб ётган, бобокалонларимизнинг таъбири билан айтганда, ўлик танадай чўзилиб ётган чўллар, саҳролар эса ана шу жасорат майдонидир.

Кимсасиз чўлларни боғ-роғларга айлантириш, жизғинаги чиқиб ётган ерларга об-ҳаёт келтириб, барханлар бағрида сўлим водий-чаманзорлар барпо этиш халқимизнинг эзгу-нияти бўлган эмасми! **Сув, чўл — бу икки калима авлод-аждодларимизнинг тилида, дилида сақланиб, куй ва қўшиқларида янграб келган. «Сув берган савоб» деганлар ўтмишда.** Ерни, сувни, ҳаёт ва инсониятни куйлаб шеърлар, қўшиқ ва қасидалар яратиб бизга мерос қолдирган Алишер Навоийнинг «Фарҳод ва Ширин»ини бир эсланг-а! Сув-сув дея саҳролар нола чекканда, оби-дийда тўкиб чўлдаги карвонлар фиғон қилганда, дашт-биёбонлар олов дастидан куйиб-ёнганда, одамлар сувсизлик балосидан қутилмоқ ниятида осмонга кўз тикиб кимдандир нажот излаганда азамат Фарҳод каби девкор кишилар халқ орасидан отилиб чиққанки, на чора... Қуруқ қўл, белкурак билан нима ҳам қилиб бўларди ўтмишда. Омоч билан ер тирнаб экин эккан деҳқон ризқини топа олмай сарсон-саргардон бўларди.

Энди-чи? Теварак-атрофингга, олис-олисларга қараб тамомила ўзгача манзарани кўрасан, киши! **Совет кишиси қадам босган жойга қайноқ ҳаёт, нур, ҳузур келяпти. Унинг қадамидан гуллола, дур-гавҳар униляпти. Негаки, унинг пуштипаноҳи, донойи бисоти бор. Бу — Октябрь куёши ва шу замин-замон ижодкори Коммунистик партиядир. Унинг даҳоси эса инсон ақл-заковатининг сўнмас чироғи буюк Ленининдир.** Ана шу туфайли кўлимизни қаёққа узатсак етади: азамат техникамиз бор, кадр-кимматимиз бор. Чунки биз даставвал коммунистлармиз, коммунистлар ололмайдиган қўрғон йўқ ва бўлмаган.

Қадрдон дўстлар, касбдошлар!

Ҳеч кимга сир эмаски, гуллар, бахтлар водийси бўлган серқуёш республикамиз харитасида ҳали ҳам парча-парча ямоқлар — қумликлар ва барханлар кўзга ташланади. Булар асосан Мирзачўл, Қарши дашти, Марказий Фарғона ва Шеробод чўлларидир. Аммо бўм-бўш ерлар, қипқизил чўл ва саҳролар қанчадан-қанча бойликларни ўз сийнасида пинҳон тутиб ётибди. Шу ерларни ўзлаштириб дурдоналар диёрига айлантиришдан кўра муҳимроқ, олижанаброқ иш борми! Шеробод чўлида ҳам сувсираб ётган ерлар кўп. Шу чўлдан ном-нишон қолдирмаслик мақсадида биз катта ва оғир ишга қўл урдик. Чунки одамнинг қўлидан келмайдиган, одам уддасидан чиқмайдиган иш йўқ. Биз улуғ Ленин партияси аъзолари — коммунистлар бўлганлигимиз, ҳамиша, ҳар жабҳада бир сўзлик кишилар бўлганлигимиз учун ҳам қалб амри билан чўлга отландик.

Ориятли, фидокор, бардошли, Ватанига, халқига чексиз содиқ бўлган, нафаси қиличини ҳам кеса оладиган йигитлар бир жойга тўпланиб ўйлашиб, фикрлашиб, келишиб олдик. Чўлга шунчаки бир шовқин кўтаргани бориш эмас, уни ҳақиқий, чинакам ҳаёт гулбоғига, афсоналардаги Эрам гулшанига айлантириш иштиёқи билан тўлиб-тошиб бу ерга келдик. Бизни ҳеч ким мажбур қилгани йўқ, биз қалбимизга қулоқ солдик. Ўтюрак, ҳамфикр, ҳамдард йигитларнинг гапи, орзу-истаги бир жойдан чиқди. Шоимқул Хонимов, Жўра Алиев, Норбой Эшқобилов, Алихон Қамбаров, Усмон Мингзиёев ва мен Шеробод чўлидаги «Советобод» совхозига бориб ишлаш истагини билдирганимизда рўй бериши мумкин бўлган қийинчиликларни «етти ўлчаб бир кесдик», ҳамма-ҳаммасига бардош берамиз, шундай куч, ирода, сабр-тоқат бор бизда деган қатъий қарорга келдик.

Азиз биродарлар!

Тўй-ҳашамларда, мусобақаларда кураш тушган, елкаси ерга тегмаган кишиларни полвон деймиз, одатда. **Тўғри, курашда йиқилмайдиган, ғолиб чиққан одамни полвон деса арзийди. Бироқ, бизда бошқа бир кураш майдони борки, биз уни мардлар майдони, жасорат, нафосат, қаҳрамонлик майдони деб атаймиз. Шу майдон — ҳақиқий қаҳрамонларни, полвон ва паҳлавонларни, баҳодир ва ҳар ишга қодир щербилак кишиларни ўз бағрига чорлаётган чўл ва саҳролардир.** Ана шу ерларга келиб кураш тушиш, беллашиш, куч синаш полвонман деган ботирни кутади. Биз чўлга худди шу мақсадда келганмиз. Чўл инжиқликларидан қўрқмаймиз. Нега? Шунинг учунки, қайрилмас қанотимиз бўлган замонавий қудратли техникага эгамиз. Шундай забардаст куч билан тоғни талқон қилса бўлади. Ҳамма гап ақл-фаросат билан, жон куйдириб ишлашга боғлиқ. Буни Андижондан Мирзачўлга парвоз қилиб донг таратган машҳур механизатор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мамажон Дадажонов кўрсатган жасорат тимсолида ҳам очиқ-ойдин кўриш мумкин.

Инсоннинг орзу-умидлари бениҳоя чексиздир, дўстлар! Биз ҳам Шеробод чўли ўрнида бир неча йилдан сўнг гуллаб-яшнаган баҳмал водийни кўришни истаймиз. Биз буни ўз қўлимиз билан яратамиз. **Мана ҳозир биз келган, инсон пойқадами теккан жойда ҳаёт нафаси сезила бошлади, ҳаёт куртаклари кўриниб қолди. Чўлда кўркам посёлкалар, хушбичим уй-жойлар қад кўтарган. Одамлар учун уйлар етарли.** Бригадамиз аъзолари 85 гектар ер очиб шудгорлаб қўйишди. Техникамиз кўкламга шай. Дастлабки йилиёқ ҳар гектар майдондан 30 центнердан пахта етиштириб, ҳосилнинг ҳаммасини машинада териб оламиз ва барча харажатларни бир йил ичида қоплаймиз.

Жанубий Сурхон сув омбори юбилей тантаналаригача ўз сийнасига 800 миллион кубометр об-ҳаёт сиғдиради. Экинларни суғориш учун имкониятларимиз янада кенгаяди.

Шеробод чўлига 100 та механизатор ўз оиласи билан кўчиб келди. Демак биз ёлғиз эмасмиз. Биз бошлаб берган ташаббус юрагида ўти бор Тоғай Абсаматов, Абдусалом Тангриев сингари механизаторлар томонидан қўллаб-қувватланаётганлигидан ва улар ҳам сафимизга келиб қўшилганлигидан жуда-жуда хурсандмиз. Ҳа, чўл ёшларни, она ер фарзандларини, она ер ошиқларини чорламоқда.

Дўстлар, комсомол-ёшлар!

Юбилей йили киши хотирасида бир умр ўчмас из қолдирадиган мўъжизалар йили бўлмоғи керак, дедик. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган Пленумида таъкидланганидек, **«республиканинг энг муҳим вазифаси — юбилей йилида камида 3 миллион 800 минг тонна пахта ҳосили етказиб беришдир» Лекин биз бу йил Ватанга бултургидан ҳам кўпроқ «оқ-олтин» армуғон этиш учун курашмоғимиз лозим.** Шундай экан, ҳамма бир тан, бир жон бўлиб меҳнат қилмоғи керак.

Лекин яширишнинг ҳожати йўқ, баъзи бировлар енгил-елпи ҳаёт кечиришга интилиб, «ёғлиқ жой» излаб чўлга вақтинча боришади. Бундайлар беқарор, ўткинчи, алдамчи, бетоқат ва бебурд кишилар бўлиб, чўлга баҳорда келиб кузда уни тарк этишга ҳаракат қилишади, қисқаси, ўзи учун экин-текин қилиб, мўмай даромад «дарди»да бўлишади. Шундайларга чўлқуварлар сафидан ўрин бўлмаслиги керак.

Бизнинг мақсадимиз чўлларда пахта билан бир қаторда боғ ва токзорлар яратиш, сабзавот, картошка, қовун-тарвуз ҳамда мева-чевани серob қилишдир. Шунга кўра, қўлимиздан нимаики келса барчасини бажонидил бажарамиз.

Механизатор дўстлар!

Қалби қайноқ кишилар чўлга отланмоқда. Ер очиш, чўлга оби-ҳаёт бахш этиш — савоб иш! Матонатли, идрокли, оташнафас, жасур ва соғлом комсомол-ёшларни чўлда — жасорат майдонида кутамиз. Чўлларни боғ-бўстонларга айлантираман, ёшлик нашъасини, ҳаёт нашидасини чўлда сураман, нималарга қодир эканлигимни чўлда синаб кўраман, деган кишига йўл очиқ. Шундай азаматларни биз қучоқ очиб қарши оламиз, чўлқуварлар оиласига қабул қиламиз.

Ўзидан яхши ном қолдиришни кўнглига тугиб қўйган, Октябрнинг 50 йиллик тўйини биз билан бирга байрам қиламан деган ўтюрак коммунист ва комсомолларни чўл чорлайди, мардликка, жасоратга, қаҳрамонликларга ундайди!

(«Совет Ўзбекистони» газетасидан).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

РЕСПУБЛИКАНИНГ БИР ГРУППА ПРОПАГАНДИСТЛАРИНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Республика меҳнаткашлари ўртасида марксча-ленинча назарияни пропаганда қилиш соҳасидаги кўпйиллик баракали хизматлари учун қуйидагилар Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин:

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ БЎЙИЧА

Абдуқодиров Суннат — Бўка районидаги 54-мактаб директори, Ўзбекистон КП район комитети сиёсий маориф кабинети методика советининг аъзоси.

Абдуллаев Тошпўлат — Калинин районидаги 33-мактаб директори, М. И. Калинин номли колхоз бошланғич сиёсий мактабининг раҳбари.

Абдураҳмонов Каримхон — Бекобод районидаги 2-«Далварзин» пахтачилик совхозининг бош агрономи, конкрет экономика тўгарагининг раҳбари.

Агажанов Сергей Ефимович — Тошкент парфюмерия фабрикасининг бош инженери, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Азимова Саида Холиқовна — Тошкентдаги В. И. Ленин номли завод сиёсий маориф кабинетининг мудири.

Асқаров Ҳасан Асқарович — Калинин районидаги 9-мактаб директори, Й. Охунбобоев номли колхоз марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Отамирзаев Қуёш — Тошкент халқ хўжалиги институтининг факультет декани, Ўзбекистон КП Чилонзор район комитети пропагандистлар семинарининг раҳбари.

Ашрапов Георгий Сергеевич — «Узбекуголь» комбинати Оҳангарон кон устини очиш разрезининг кон мастери, бошланғич сиёсий мактаб пропагандисти.

Афанасьев Василий Иванович — Тошкент лак-бўёқ заводининг цех бошлиғи, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Берштан Соломон Борисович — Янгийўл шаҳридаги 10-мактабнинг тарих ўқитувчиси, 9-қурилиш бошқармаси сиёсий иқтисод бўйича назарий семинарнинг раҳбари.

Блок Евгений Михайлович — Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг лектори.

Воронина Зинаида Петровна — Красногорск посёлкасидаги ўрта мактаб директори, назарий семинар раҳбари.

Борошк Михаил Семёнович — В. И. Ленин номидаги Олтинтопган қўрғошин-рух комбинати Қалмоққир конининг бош механиги, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Винокуров Георгий Васильевич — Бекобод шаҳридаги Ўзбекистон металлургия заводи прокат цехи план-тақсимлаш бюросининг мудири, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Водолазский Анатолий Феодосиевич — Тошкент Давлат медицина институти КПСС тарихи кафедрасининг мудири, Ўзбекистон КП Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлими методика Советининг партия қурилиши секцияси раҳбари.

Волков Виктор Александрович — Тошкент авио бўлинма юк ташиш бўлимининг диспетчери, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Воронцов Анатолий Павлович — В. И. Ленин номидаги завод конструкторлик бюросининг бошлиғи, назарий семинар раҳбари.

Гилязетдинов Жовдат Маҳмудович — Тошкент қишлоқ хўжалигини ирригациялаш ва механизациялаш инженерлари институтининг илмий коммунизм кафедраси доценти, Ўзбекистон КП Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлими ҳузуридаги социологик тадқиқотлар жамоатчилик институти олимлар Советининг аъзоси.

Голубев Юрий Борисович — Оҳангарон шаҳридаги Подземгаз станцияси техника бўлимининг бошлиғи, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Гринчук Елизавета Николаевна — Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар Фрунзе район комитетининг штатсиз лектори.

Ғуломов Анвар — Тошкентдаги 4-силга қарши диспансернинг бош врачи, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Заплавская Антонина Дмитриевна — В. И. Ленин номидаги Олтинтопган қўрғошин-рух комбинати меҳмонхонасининг мудири, бошланғич сиёсий мактаб раҳбари.

Зинина Мария Александровна — Янгийўлдаги гидролиз заводининг бош технологи, назарий семинар раҳбари.

Зиёбоев Ҳикмат — Орджоникидзе районидаги 62-мактабнинг илмий бўлим мудири, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Икромов Абдувоит — Ўрта Чирчиқ районидаги 29-мактаб ўқитувчиси, бошланғич сиёсий мактаб раҳбари.

Исломов Анвар — Тошкент пойафзал фабрикасининг цех бошлиғи, бошланғич сиёсий мактаб раҳбари.

Исмоилов Мирсоат Файзихўжаевич — Тошкентдаги 24-поликлиника врачи, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Қодирова Мадина Амировна — Бўка районидаги 43-мактаб ўқитувчиси, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Каримхўжаев Мансур Носирович — Оҳангарон посёлкасидаги 17-мактаб директори, Ўзбекистон КП Олмалиқ шаҳар комитети сиёсий маориф кабинети методика советининг раҳбари.

Корнилов Павел Иванович — Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси маъмурий-хўжалик бўлими группасининг бошлиғи, назарий семинар раҳбари.

Котляр Всеволод Петрович — Бекободдаги Ўзбекистон металлургия заводининг бош энергетиги, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Кузьмин Иван Григорьевич — Тошкент халқ хўжалиги институти КПСС тарихи кафедрасининг ўқитувчиси, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг штатсиз лектори.

Кузнецова Нина Ивановна — Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар Фрунзе район комитети сиёсий маориф кабинетининг мудири.

Латипов Эркин Қосимович — Бўка районидаги «Бўка» пахтачилик совхози план бўлимининг бошлиғи, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Моргачёва Вера Георгиевна — Ўзбекистон КП Чирчиқ шаҳар комитети сиёсий маориф кабинетининг мудири.

Мохин Леонид Андреевич — Янгиобод шаҳридаги юк ортиш базасининг бошлиғи, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Мимрина Вера Кузьминична — Тошкент тўқимачилик комбинати 1-тўқувчилик ишлаб чиқариши бошлиғининг ўринбосари, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Нормуҳамедов Неъмат Норпаевич — Тошкент пиллакашлик фабрикасининг бош инженери, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Ольмезов Алексей Иванович — Чирчиқ электрохимия комбинати маҳсулот ўтказиш бўлимининг бошлиғи, бошланғич сиёсий мактаб раҳбари.

Полонская Виктория Савельевна — «Узбексельмаш» заводининг цех экономисти, бошланғич сиёсий мактаб раҳбари.

Попов Виктор Гаврилович — «Таштекстильмаш» заводининг цех бошлиғи, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Рубина Рита Александровна — Тошкентдаги 62-ишчи-ёшлар мактабининг ўқитувчиси, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Соатов Абдулла — Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози партия комитетининг секретари.

Салоҳиддинов Тоҳир Неъматдинович — Ўзбекистон КП Тошкент область комитети лекторлар группасининг раҳбари.

Салимов Зокир — Юқори Чирчиқ районидаги 43-мактабнинг илмий бўлим мудири, «Гулистон» колхози марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Самсонов Алексей Ефимович — «Ташсельмаш» заводи партия ташкилоти сиёсий маориф кабинетининг мудири.

Сапронова Анна Ивановна — Орджоникидзе районидаги «Правда» колхози клубининг мудири, бошланғич сиёсий мактаб пропагандисти.

Сарсенов Бердибой — Юқори Чирчиқ районидаги 12-мактаб ўқитувчиси, «Правда» колхози бошланғич сиёсий мактабининг раҳбари.

Тоғаев Номоз — Ўрта Чирчиқ районидаги 15-мактаб ўқитувчиси, Куйбишев номли колхоз бошланғич сиёсий мактабининг раҳбари.

Толмачева Галина Васильевна — Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар Ленин район комитети сиёсий маориф кабинетининг мудири.

Туёқов Акрам — Янгийўл районидаги 53-мактаб ўқитувчиси, Ҳ. Турсунқулов номли колхоз бошланғич сиёсий мактабининг раҳбари.

Убогович Владимир Николаевич — «Ташсельмаш» заводининг бош технологи, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Усмонов Дамир Исмоилович — Ўзбекистон КП Тошкент область комитети ва шаҳар комитети сиёсий маориф Уйининг консультанти.

Фозилов Мамадали — Тошкентдаги 99-мактаб ўқитувчиси, марксизм-ленинизм асослари мактабининг раҳбари.

Фридман Анна Исаковна — Бекобод цемент комбинати план бўлимининг экономисти, марксизм-ленинизм асослари мактабининг пропагандисти.

Хан Сергей Михайлович — Тошкент олий партия мактаби фалсафа кафедрасининг старший ўқитувчиси, Ўзбекистон КП Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлими ҳузуридаги социологик тадқиқотлар жамоатчилик институти олимлар Советининг аъзоси.

Хўжаев Абдулла — Янгийўл районидаги 97-мактаб директори, Калинин номли колхоз бошланғич сиёсий мактабининг пропагандисти.

Хисомутдинова Муршида Барханутдиновна — Янгийўл районидаги «Чиноз» наслчилик совхози ҳузуридаги техникум ўқитувчиси, назарий семинар раҳбари.

Хон Анатолий — ТошДУ доценти, Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар Киров район комитети сиёсий маориф кабинети методика советининг раиси.

Хусаметдинов Расул Хусаметдинович — Тошкентдаги совет савдоси техникумининг ўқитувчиси, назарий семинар раҳбари.

Черенков Семён Степанович — Тошкентдаги 3-нон заводи директорининг ўринбосари, бошланғич сиёсий мактаб раҳбари.

Чинтошев Олайдар — Оққўрғон районидаги 19-мактаб ўқитувчиси, Калинин номли колхоз бошланғич сиёсий мактабининг раҳбари.

Шейгиличев Алексей Иванович — Тошкент тўқимачилик комбинати сиёсий маориф кабинетининг мудири.

Юнусов Абдулҳай Сираевич — Тошкент трактор-йиғув заводининг инженер-экономисти, бошланғич сиёсий мактаб раҳбари.

Яковлева Людмила Алексеевна — Оҳангарон шаҳридаги «Узбекуголь» комбинатининг нормаловчиси, сиёсий маориф кабинетининг жамоатчилик асосларида ишловчи мудири.

Яшкин Георгий Семёнович — «Ташкенткабель» заводининг инженери, назарий семинар раҳбари.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САҲИБОЕВ.

1967 йил 3 февраль.
Тошкент шаҳри.

ХИТОЙДАН ҚОЧИБ КЕЛГАН КИШИЛАРНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ОЛМАОТА, 14 февраль. (ТАСС). Ғарби-Шимолий Хитойдаги Ўримчи шаҳрига яқин жойда бўлган Барит кони бошлиғининг собиқ ўринбосари Озод Маматов ТАСС мухбири билан суҳбатда Хитой раҳбарларининг сиёсати фақат экономиканинг ривожланишигагина эмас, шу билан бирга Синьцзян ишчилар синфини ҳам ҳалокатли аҳволга солиб қўйди деди.

Уйғур миллатидан бўлган Маматов ҳозир Қозоғистон пойтахтида яшаб турибди. У айтдики, Совет Иттифоқи ёрдами билан қурилган «Қозонғи» конида 500 га яқин кончи ишлар эди. «Катта сакраш» сиёсати натижасида бу корхона ёмон аҳволга тушиб қолди. Механизмлар ўрнида отлар ишламоқда. Меҳнат унумдорлиги жуда пасайиб кетди. Кончилар меҳнатига ишбай усулида ҳақ тўлаш ўрнига тирикчилик қилишга етмайдиган иш ҳақи тайинлаб қўйилди. Ишбай усулида ишланган вақтда ҳар бир кончи ойида энг ками 120 юан ишлар эди, ҳозир бўлса ҳаммага 72 юан тўланмоқда.

«1959 йилда, деди Маматов, мени уйғур миллатчиси» деб эълон қилиб, вазифамдан олиб ташлашди ва «Кўктўқай» конига ишчи қилиб юборишди. Мен шу конда икки йил ишладим. Ишчиларнинг овқати карточкага қараб бериладиган нўхот, арпа, ёки сули унидан иборат бўлиб қолган эди. Биз уч ой фақат кунжара билан тирикчилик қилдик. Очлик бошланди. Одамлар шишиб ва цинга касали билан оғриб ҳалок бўлаверди. Уйғурлар, қозоқлар ва бошқа майда миллатлар шу аҳволга тушиб қолди. Аммо Хитойларга гуруч, буғдой уни, ёғ, қанд-шакар бериб туришди.

Чжоу Энь-лай «энди бундан буён Хитой Халқ Республикаси Совет Иттифоқига нодир металлар етказиб бермайди, дегандан кейин биз ишлаб турган конни ёпиб қўйишди».

Ўримчидан келган 27 яшар студент Исмоил Зокиров «миллатчиликда» айбланиб Хитой турмасида олти йил қамалиб ётганидан кейин, ўтган йил сентябрида қамоқдан бўшатилгач Совет Иттифоқига қочиб келди.

У ТАСС мухбирига Ўримчи шаҳри яқинидаги 1-Октябрь номидаги коммунанинг аҳволини гапириб берди.

«1966 йилда Коммуна аъзолари билан йил охирида ҳисоб-китоб қилинганида ҳар ўн кишидан тўққиз киши ўз меҳнати учун бир юан ҳам пул ололмади. Турғун Ниёзов эса коммунага 180 юан қарз бўлиб қолди, бунинг эвазига унинг охирги сигирини тортиб олишди. Лекин қарзни қоплаш учун бу ҳам кифоя қилмади. Шундан сўнг маъмурлар ундан уйининг дарвозаси олдидаги дарахтни кесиб беришни талаб қилишди. Турсун Муҳаммедов деган бошқа бир уйғур юз юан қарз бўлиб қолган эди, бунинг бадалига унинг кўрпасини тортиб олишди. 25 юан қарздор бўлиб қолган Нурум Юнусовни кўчада ушлаб олиб, чопонини ечиб олишди».

ТАСС мухбири яна бир уйғур билан — Хитой Компартияси Марказий Комитети Синьцзян бюросининг собиқ инструктори Саиджон Сотишев билан суҳбатлашди. Уни «миллатчилик»да айблаб, «Тянлунь» деган кичкинагина металлургия заводига «қайта тарбияланиш» учун ишчи қилиб юборишган.

«Менинг ватаним Синьцзян Хитойлар билан тўлдириб юборилди. Бир йилдан бери ҳар кун хитойлар билан лиқ тўла 100—150 юк автомобили Хитойнинг марказий районларидан келиб «Тянлунь» заводи ёнидан ўтиб турганлигининг гувоҳиман. Бу машиналар ғалла ва чорва молларини ортиб қайтиб кетар эди. Хитойдан кўчириб келтирган кишилар эса давлат фермалари ва коммуналарига жойлаштириб қўйилдилар. Маҳаллий аҳоли жуда қисиб қўйилди». Уйида уч хонаси бўлган кишиларнинг икки хонасини кўчиб келган хитойларга бўшатиб беришга мажбур қилишди».

«1960 йилнинг январида деди, Сотишев, 70 та юк машинасига уйғурларни солиб, коммуналарга кўчириш учун Ўримчидан Тақла-макан чўлига олиб кетишди. Уларнинг кўпчилиги чўлда музлаб қолиб ҳалок бўлди».

БОЛГАРИЯ ЖАМОАТЧИЛИГИ ХХР РАҲБАРЛАРИНИНГ СИЁСАТИНИ ҚОРАЛАМОҚДА

СОФИЯ, 14 февраль. (ТАСС) Бу ерда давом этаётган кўп кишилик митингларда Болгария пойтахтининг жамоатчилиги Хитойдаги ҳозирги раҳбарларнинг сиёсатини қатъиян қораламоқда.

Болгария — Совет дўстлик умумхалқ комитети билан тинчликни ҳимоя қилиш миллий комитети оммавий норозилик митинги ўтказишди. Митингда қабул қилинган резолюцияда бундай дейилади: биз улуғ Ленин партиясини — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясини, Хитойни озод қилишга кўмаклашган ва социализм қуришда Хитой халқига ёрдам берган қудратли Совет давлатини қувватлаймиз.

Халқаро аҳвол

ХИТОЙДАГИ ВОҚЕАЛАР

Пекинда ёпиштирилган материаллар Мао Цзе-дуннинг ҳарбий аппаратдаги мухолифлари ўртасида кенг кўламда тозалаш ўтказилаётганлигини исбот қилади. 25 таниқли ҳарбий арбоб қаттиқ ҳужум остида қолди. Булар орасида мудофаа министрининг ўринбосари Сяо Цзин-Гуан, ички Монголия ҳарбий округининг қўмондони Уланьфу ва Синьцзян ҳарбий округининг қўмондони Ван Энь-Маолар бор. Машҳур ҳарбий бошлиқлардан Хэ Лун ва Ло Жуй-Цинлар ҳам Мао Цзе-дуннинг душманлари сифатида яна қаттиқ танқид қилина бошланди.

Хитойнинг турли районларидан олинаётган хабарларга қараганда, цзаофанлар («исёнкор отрядлар») нинг ҳаракатлари армиянинг қаршилигига дуч келмоқда. БТА агентлиги Пекин мухбирининг хабарига кўра, Хэнань вилоятидаги исёнкорлар ўз варақаларида Хэнань ҳарбий округининг ҳарбий қисмлари округ қўмондонлиги бошчилигида «Мао йўли»га тарафдор бўлган цзаофанларни «қўлга қурол олиб бостирмоқдалар» деб шикоят қиладилар.

Варақада айтилишича, Хитой армиясининг ҳарбий хизматчилари 7 февралда вилоят газетаси «Хэнань жибао» редакциясига «ҳужум қилганлар». Цзаофанлар яқинда бу газета редакциясини босиб олган эдилар. Икки ўртада бўлган тўқиниш натижасида цзаофанлардан 100 дан ортиқ киши ярадор бўлган. Кайфин шаҳрида ҳарбий хизматчилар Мао Цзе-дун тарафдорларидан 100 га яқин кишини қамоққа олганлар.

Ички Монголияда чиқаётган «Гунжэнь Чжаньбао» газетасининг хабарига қараганда, бу ерда «кенг кўламда қонли воқеалар» бўлган. Хитой Компартияси Марказий Комитети ва Хитой Халқ Республикасининг давлат кенгаши ички Монголия партия комитетига ва Хух-Хото шаҳрининг хунвэйбинларига мурожаат қилиб, «музокаралар» олиб бориш учун ўз вакилларини Пекинга юборишни илтимос қилганлар.

Пекинда ёпиштирилган дацзи баолар (варақалар) да хабар берилишича, Мао Цзе-дуннинг мухолифлари Тибетда қамал ҳолати жорий қилиб, цзаофанлардан 400 кишини қамоққа олганлар. Лхассада Мао Цзе-дуннинг душманлари яқинда «қайтадан тузилган» жамоат хавфсизлиги органлари, полиция, шаҳар партия комитети ва халқ комитети жойлашган биноларни қуршаб олиш учун қўшинларни юборганлар. Дацзи баода хабар берилишича, Тибет ҳарбий округининг қўмондони Чжан Го-Хуа (уни «Дэн Сяо-Пин»нинг одами деб атайдилар) «янада кенгроқ миқёсда янги ҳаракат бошлашга тайёргарлик кўрмоқда».

«Жэньминь жибао» газетасининг хабарига қараганда, Хэйлунцзян вилоятида Мао Цзе-дун группасининг душманларини бостириш учун Хэйлунцзян ҳарбий округининг қўшинларидан фойдаланилмоқда. Газета бу қўшинларнинг ҳаракатларини «контрреволюцияни бостириш»га мўлжалланган ҳаракатлар деб атайди.

Кеча тушдан кейин СССРнинг Пекиндаги элчихонаси олдидан радио карнай ўрнатилган сўнгги машина кўздан ғойиб бўлди. Ана шу радио карнайлардан Советларга қарши эшиттиришлар олиб борилган эди. Бугун элчихона олдида Советларга қарши шиорларни айтган айрим кичик группалар пайдо бўлиб қолди.

* * *

Чет эл матбуоти Қўшма Штатларнинг Вьетнам Демократик Республикасини яна ваҳшиёна бомбардимон қила бошлаганлигини шарҳлаб қуйидагиларни таъкидлайди: «Вашингтон Хитой раҳбарларининг позицияси Вьетнам Демократик Республикасини таъминлашни қийинлаштиради ва «Ханойни оғир аҳволга дучор қилади» деб умид боғлаб, агрессияни давом эттиришга қарор берганлигини таъкидлайди.

Польшанинг «Трибуна люду» газетаси бугунги сонида қуйидагиларни ёзади: «Вашингтон маданий революция деб аталган революция натижасида Хитойда вужудга келган вазият Вьетнам Демократик Республикасининг мудофаа қобилиятини сусайтиради, деб ҳисобламоқда».

Америка матбуотида босилаётган жуда кўп гаплар ҳам бу фикрни тасдиқлайди. «Нью-Йорк таймс» газетаси Хитой билан СССР ўртасидаги муносабатларнинг тобора кескинлашуви «материалларнинг Хитойдаги темир йўллар орқали етказиб берилишига ва совет мутахассисларининг самолётларида Ханойга учиб боришига» халақит бериши мумкин, деб қайд қилади.

Американинг таниқли шарҳчиси Макс Френкель яқинда телевизион эшиттиришда қуйидагиларни айтди: «Раис Мао ҳақиқатан ҳам бизга ҳеч қандай яхшилик келтирмайдиган улкан Хитой-Совет жипслигини яксон қилганлиги учун биз унга кўп ташаккур изҳор қилмоғимиз керак».

(ТАСС 15 февраль).

Вильсоннинг Бонндаги музокаралари

БОНН, 15 февраль. (ТАСС). Бугун эрталаб Бонндаги Шаумбург саройида Англия Бош министри Вильсоннинг Германия Федератив Республикаси канцлери Кизингер билан сиёсий музокаралари бошланди. Бу музокараларда ҳар иккала давлат ташқи ишлар министрлари қатнашмоқда.

МАО ЦЗЕ-ДУН ВА УНИНГ ГРУППАСИНИНГ СОВЕТЛАРГА ҚАРШИ СИЁСАТИ ТЎҒРИСИДА

Ўтган ярим аср мобайнида партиямиз ва халқимиз душман кучларининг инсоният тарихида биринчи бўлган Совет давлатига қилган шиддатли ҳужумларига неча марталаб бардош берган. Лекин уруш даврларини, Совет Иттифоқига қарши бевосита қуролли агрессия қилинган даврларни мустасно қилганда шуни айтиш мумкинки, Хитойнинг ҳозирги раҳбарлари Совет Иттифоқига қарши қутириб авж олдириб юборган душманлик кампанияси сингари ҳужумга мамлакатимиз илгари ҳеч қачон дуч келмаган эди.

Хитой Компартиясининг раҳбар гуруҳи Совет-Хитой муносабатларини кескинлаштириб юборди. Совет-Хитой муносабатларидаги бу кескинликнинг ўз тарихи бор. Бу тарихдан социалистик мамлакатлар, қардош партиялар, бутун жаҳон жамоатчилиги ҳам яхши хабардор. Партиямиз ва Совет ҳукуматининг бу муҳим масаладаги позицияси ҳам кенг кўпчиликка маълум. Хитойни дўстлик ва ҳамкорлик йўлига қайтаришга интилиб, у билан муносабатларни нормаллаштиришга изчиллик ва сабот билан ҳаракат қилиб келдик, империализмга қарши курашда ва аввало Америка агрессиясини қаҳрамонларча даф қилаётган Вьетнам халқини қўллаб қувватлаш ишида иккала мамлакатимиз ва партияларимиз ҳаракатлари бирлигини ташкил этмоқ учун бутун чораларни кўриб келдик.

Сиёсат ва экономикада Совет-Хитой ҳамкорлигини ривожлантиришга доир конкрет чоралар тўғрисида, давлат йўли билан ҳам, партия йўли билан ҳам муносабатларни яхшилаш йўлини очиб бериши мумкин бўлган музокаралар ва учрашувлар тўғрисида КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати кўп марталаб қилган таклифлар ва ташаббусларнинг мазмуни ҳам шундан иборат бўлди. Хитой Халқ Республикасининг жаҳон майдонидаги қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга, бошқа социалистик мамлакатларда бўлгани каби Хитойда ҳам социализм қуриш учун энг қулай шарт-шароитни таъминлашга муттасил қаратилган сиёсатимизнинг мазмуни ҳам мана шундадир. Ниҳоят, партиямиз бардош бериб, чидаб келаётганлигининг сабаби, ҳатто Хитой раҳбарлари очиқдан-очиқ душманлик билан туҳматлар қилиб турганида ҳам ошкора мунозара олиб боришдан бир томонлама узоқ вақтгача бош тортиб келганлигимизнинг сабаби ҳам мана шундадир.

Лекин маълумки, тинчлик ва иноқлик бўлиши учун бир томоннинг эмас, иккала томоннинг нияти холис бўлмоғи керак. Хўш, Мао Цзе-дун ва унинг группасининг нияти қандай бўлди? Маълумки, партиямиз ва ҳукуматимизнинг муносабатларни яхшилашга қаратилган ҳамма таклифлари муттасил рад қилинаверди, рад қилинганда ҳам тобора қўпол ва дағаллик билан рад қилинаверди. Пекиннинг сиёсати эса тобора душманлик тусини олаберди. Келишмовчиликларни бир томонга йиғиштириб қўйиш зарурлигини, империализмга қарши биргаликда ҳаракат қилмоқ учун бирлашишни интернационал бурч ва воқеаларнинг бутун мантиқи талаб қилиб турган маҳалда ҳам, социалистик ҳамдўстлик ва коммунистик ҳаракат ичида ҳар хил уйдирма важлар билан, ҳаттоки, ҳеч бир важ бўлмаган ҳолда ҳам кураш авж олдирилаберди, бу курашнинг асосий тиғи КПССга ва Совет Иттифоқига қарши қаратилаверди. Жаҳон социализм, революцион ҳаракат, ялпи тинчлик манфаатларини ҳимоя қилмоқ учун СССР томонидан бошқа социалистик мамлакатлар билан биргаликда ташқи сиёсат соҳасида қилиниб келган ҳаракатларни Мао Цзе-дун группаси мунтазам равишда бузишдан иборат йўлга, коммунистик ва озодлик ҳаракатининг ҳамда халқаро демократик ташкилотларнинг орасини бузиш йўлига очиқдан-очиқ тушиб олди. Яна бунинг устига Пекин социалистик мамлакатларнинг ва коммунистик партияларнинг ички ишларига аралашавериб ва бир қанча партиялар ичида ўзининг бузғунчилик группаларини ташкил қилиб, социалистик мамлакатларга ва коммунистик партияларга қарши қўпорувчилик ишларини олиб боришга тобора зўр бериб уринишга киришди.

Мао Цзе-дун группасининг сиёсати коммунистик ҳаракат доирасидаги идеологик келишмовчиликларнинг, мунозараларнинг ифодаси бўлиб кўриниши мумкин бўлган вақтлар аллақачон ўтиб кетди. Бу группа КПССнинг ва бошқа қардош партияларнинг йўлига ҳужумлар қилиш билан чекланмай, мамлакатимизга, партиямизга, халқимизга қарши ошкора сиёсий кураш йўлига ўтиб олди. Хитой Компартияси Марказий Комитетининг ўтган йил ёзда бўлиб ўтган XI пленумидан сўнг ва «маданий революция» деб аталган ҳаракат бошланганидан кейин бу кураш янги, тағин ҳам хатарли даврга кирди. Маълумки, кейинги вақтларда бу кураш айниқса қизиб кетди.

Туҳматдан иборат бўлган пропаганда маоцзедунчилар раҳбарлиги томонидан Советларга қарши қилинаётган фаолиятнинг асосий йўналишларидан биридир. Бу пропаганда Совет давлатининг тинчлик ва социализм манфаатларини кўзлаб, ташқи сиёсат йўлида қўяётган ҳар бир қадамини қасддан бузиб кўрсатмоқда. Хитой матбуоти ва радиостанциялари бизнинг халқимиз ва унинг партияси бошига ифлос туҳматлар ёғдиришга бутун кучлари билан ҳаракат қилмоқда. Яна бунинг устига кўп ойлардан бери Хитой пропагандаси совет халқини мавжуд тузумни ағдариб ташлашга, «Мао Цзе-дун байроғини Қизил майдонда» ўрнатишга, ҳозир Мао Цзе-дун Хитойда ўрнатаётгани каби ва шунга ўхшаш «янги тартиб»ни СССРда ўрнатишга даъват қилмоқда.

Бундай шаллақилик билан, бундай ифлос усуллар билан ёлғон пропаганда юритишга ҳатто партиямиз ва халқимиз душманлари ҳам ҳеч қачон ботинмаганлар деса бўлади. Аммо иш бундай ёлғон пропаганда юритиш билан чекланиб қолаётгани йўқ. Хитой раҳбарлари Советларга қарши бевосита ҳаракатлар ва иғволар қилиш йўлига тушиб олдилар. Бунинг учун улар Пекиндаги Совет элчихонасини доимий объект қилиб олишди. Яқинда мазкур элчихона олдида янги лўттибозлик ташкил этилди, икки ҳафтадан кўпроқ давом этган бу лўттибозлик элчихона ходимларининг ишлаши учун мутлақо тоқат қилиб бўлмайдиган шароит вужудга келтирди. Хитой маъмурлари халқаро ҳуқуқнинг мавжуд нормаларини ва одатларини шу қадар уятсизлик билан поймол қилмоқдаларки, ҳатто энг реакцион империалист ҳукуматлар ҳам камдан-кам ҳоллардагина шундай андишасизлик қилган эдилар.

Ҳозирги вақтда бу хилдаги иғвогарликларнинг «географияси» анча кенгайтирилди. Мао Цзе-дун ва унинг атрофидаги шахслар ўзларининг авантюристик таҳдидларини бажаришга, хунвэйбинларнинг сиёсий безорилик методларини халқаро майдонга кўчиришга уринмоқдалар. Пекиндан олинаётган йўл-йўриқларга қараб иш қилаётган Хитой вакиллари Ханойда, Парижда, Бағдодда, Жазоирда, Пном-Пенда ва бошқа шаҳарларда Советларга қарши жанжаллар чиқаришга уриниб кўрдилар. Яна бунинг устига шундай иғвогарликлардан бирини Москвада, Москванинг ҳам ҳамма меҳнаткашлар учун муқаддас бўлган Қизил майдонида ва Ленин мавзолейи олдида қилдилар. Бу ур-йиқитлар рўйхатига ҳар кун янгилари қўшилмоқда. Совет гражданларининг оилалари ватанига жўнаб кетаётганида Пекин аэродромида хунвэйбинлар томонидан қилинган мислсиз ур-йиқитлар, Москва — Пекин йўлидаги темир йўл составларига хизмат кўрсатаётган совет поезд бригадаларига қарши қутириб қилинган ҳужумлар сингари фактларни эслатиб ўтиш кифоя қилади. Вьетнам халқининг қаҳрамонона курашига ёрдам бермоқ учун Хитой орқали Вьетнамга бораётган совет ходимлари хитойларнинг иғвогарликлари ва ҳақоратлари учун объект бўлиб қолмоқда.

Хитойнинг ҳозирги раҳбарлари «СССРда қонли калтаклаш» ҳоллари рўй берди деб, Мао Цзэ-дуннинг яқинлари ўйлаб чиқарган уйдирмалар билан ўн минглаб кишиларни алдаб ва уларни Советларга қарши чиқишларга тортиб, гўё «халқ ғазабга келди» деб кўрсатишга уринмоқдалар. Ҳозирги кунда Хитойдаги бутун пропаганда аппаратининг фаолияти мана шу мақсадга бўйсундирилган. Бу пропаганда Москвада Хитой гражданларига қарши «қулоқ эшитмаган йиртқичликлар» қилинди деган ғийбат гаплар билан кун сайин одамларнинг ғазабини қўзғотишга уринмоқда, «қонга қон» деган шиор ташлаб ва «хун тўлашни» талаб қиламиз деб дўқ қилиб, ўсмирлар ва ёшларнинг оломонини нуқул гиж-гижлаш билан шуғулланмоқда. Лекин ёшларнинг ҳаракатларини контроль қилиб ва йўллаб турган, бинобарин шу ҳаракатлар учун тўла равишда жавобгар бўлган кимсалар, яъни иғвогарликларнинг бевосита ташкилотчилари хунвэйбинлар ва цзаофанлар орқасига ўтиб, ўзларини яшириб қололмайдилар.

* * *

Хитой арбоблари томонидан Советларга қарши авж олдирилаётган кампанияни бутун дунёда кузатиб турган кишилар бу кампаниянинг ташкилотчилари ва илҳомчилари бу сафар империалистлар эмас, капиталистик давлатлар эмас, балки ўзларини коммунистлар деб атаб юрган сиёсатчилар эканлигини кўриб бунга уларнинг ақли бовар қилмаётир. Ҳақиқатан ҳаммани ҳайратда қолдираётган бу фактни англаб олиш қийин. Шунинг учун ҳам Пекин ташкил этаётган бу пойма-пой даҳшатли ҳодисаларнинг сабабларини тушунтириб бериш жуда зарур.

Хўш, Совет Иттифоқига нисбатан нафрат кампаниясининг ташкилотчилари кўзлаётган муддао нима?

Фактлар шуни кўрсатиб турибдики, ҳозирги кунда Хитой сиёсатини йўллаб турган кишилар хитой халқини СССРга душманлик руҳида тарбиялабгина қолмасдан, шу билан бирга Совет-Хитой муносабатларини охирги даражагача кескинлаштириш, оқибат натижада эса бу муносабатларни батамом узишга олиб келиш мақсадини ўз олдиларига қўймоқдалар. Бироқ, улар бундай қадамнинг оқибатлари учун ўз зиммаларига тушадиган масъулиятдан қўрқиб, дангал ҳаракат қилишга ботинолмаётирлар, жаҳон жамоатчилигини алдамоқ, хитой халқини алдамоқ, Совет-Хитой муносабатларининг кескинлашиб кетганлигига Мао Цзе-дун группаси эмас, балки Совет мамлакати айбдор деган фикрни хитой халқининг миясига қуйиб қўймоқ учун Совет Иттифоқини муносабатларни узишга мажбур қилмоқчилар. Жумладан, яқинда Пекинда Советларга қарши ўтказилган митингда Чжоу Энь-лай ва Чэнь И сўзлаган нутқларнинг мазмуни мана шундан иборат бўлди.

Шу муносабат билан яна бир савол туғилади Мао Цзе-дун гуруҳига муносабатларни бундай кескинлаштиришнинг нима кераги бор, у қандай мақсадларни кўзламоқда? Бу саволга жавобни ҳозирги Хитой раҳбарларининг бутун миллатчилик, буюк давлатчилик сиёсатидан қидирмоқ керак.

Бундай сиёсат маоцзэдунчилар группасини марксчи-ленинчи партиялар билан, аввало КПСС билан муносабатларни кескинлаштиришга муқаррар судраши бундан бир неча йил муқаддам очиқ равшан бўлиб қолган эди. Бу группа миллатчилик, буюк давлатчилик йўлига тушиб олиб, социалистик лагерни ва жаҳон революцион ҳаракатини шу группанинг манфаатларига бўйсундириш, уларга марксизм-ленинизм билан алоқани узишдан иборат бўлган ўзининг сиёсий йўлини қабул қилдириш учун кураш бошлаб юборди. Партиямизнинг халқаро обрўйи баландлиги, партиямиз коммунистик ҳаракатда тенг ҳуқуқликка ва қардошликка асосланган ленинча ўзаро муносабатлар бўлиши учун изчиллик билан курашиб келаётганлиги Хитой раҳбарларини ўзларининг буюк давлатчилик мақсадлари учун КПСС ни асосий ғов деб билишга мажбур қилди. Равшандирки, бошқа социалистик мамлакатларни, қардош партияларни, барча революцион ва озодлик ҳаракатини ўзларининг миллатчилик, буюк давлатчилик манфаатларига бўйсундиришга интилаётган Хитой раҳбарлари Совет Иттифоқининг, ленинчи партиямизнинг обрўйини ҳар қандай қилиб бўлса ҳам тўкишни ўзларига мақсад қилиб олдилар.

Яна бир шак-шубҳасиз факт шуки, маҳрумликлар ва қийинчиликлар азобини тортаётган Хитой халқининг эътиборини мана шу мушкулликлардан, Хитойнинг ички ва ташқи сиёсатидаги жуда кўп хатолар ва муваффақиятсизликлардан чалғитишга интилиш Хитойдаги ҳозирги раҳбарлар ўтказаётган Советларга қарши сиёсатнинг ва пропаганданинг бевосита сабабларидан биридир. Аслини олганда биз бу найранглар шармандаликка учраган барча принципсиз сиёсатбозларнинг эски, сийқаси чиққан найранглари эканлигини кўриб турибмиз. Бундай шахсларнинг ишлари тобора чатоқлашаверса, уларнинг сиёсат соҳасидаги ишлари бирин кетин барбод бўлаверса, улар ўзларининг бошларига тушган ҳамма кулфатлар учун айбни ҳам «ички», ҳам айниқса «ташқи» «душманлар» устига тўнкашни бундай аҳволдан қутилишнинг бирдан-бир иложи деб биладилар. Пекиндаги раҳбарлар ҳам ҳозирги кунда худди мана шу принципга асосланиб ҳаракат қилмоқдалар.

Совет давлатига ва КПССга қарши сиёсий урушда улар ўзларининг биринчи ўқларини аянчлиги билан ном чиқарган «катта сакраш» ва «халқ коммуналари» йўли шармандагарчиликка учраганидан кейин орадан сал вақт ўтмай, отганликлари асло тасодифий эмас. Ички сиёсатдаги муваффақиятсизликлар миқёси қай даражада эканлиги кўпроқ аён бўла бошлаган сари мамлакатни яккалаб қолишга олиб келаётган Хитой Компартияси раҳбарларининг ташқи сиёсат йўли муваффақиятсизликка учрагани шу қадар равшан бўлаверди, Советларга қарши кампания шу қадар кўп қизий берди. Хитой Компартияси раҳбарлари илмий социализм принципларидан узоқлаша борганлари сари Пекин пропагандаси, Совет Иттифоқи мана шундай чекиняпти, у «революция манфаатларига хиёнат қилаётир», «капитализмни қайта тикламоқда» деган гапларни тобора баланд овоз билан ва тобора кучаниб такрорлайверди. Орадан сал вақт ўтмай, Хитой пропагандасида нуқул миллатчилик ва ҳатто ирқчилик оҳанглари ҳам жаранглай бошлади. Хитой Компартиясининг раҳбарлари Совет Иттифоқидан территория талаб қилиб, бу билан хитой халқи орасида шовинистлик кайфиятларини тағин ҳам кўпроқ авж олдиришни ўз олдига мақсад қилиб қўйди. Туҳмад пропагандаси советларга қарши ҳар хил хуружлар ва иғвогарликлар билан тобора кенг миқёсда кучайтириб юборилди. Буни туҳмат пропагандасига тобора кенг миқёсда илова қилишга киришдилар. Пекиндаги ҳукмронлар хитой халқида, бу халқ ҳамма томондан душманлар билан қуршаб олинган деган таассурот туғдиришга бор кучлари билан ҳаракат қилиб, уни миллатчилик негизида жипслаштиришга уринмоқдалар, меҳнаткашлар оммасининг эътиборини мамлакат олдида турган реал проблемалардан чалғитмоқчилар ва Мао Цзе-дуннинг ҳамда шерикларининг ҳарбий бюрократик диктатурасини оқламоқдалар. Пекиннинг Советларга қарши сиёсатида яна бир муҳим важ кейинги вақтларда тобора кўпроқ биринчи ўринга қўйилмоқда. Мао Цзе-дун ва унинг маслакдошлари зўр бериб ва тиришиб, ўтказиб келаётган ички сиёсат йўлининг моҳияти энди очиқ ва равшан бўлиб қолди. Ҳақиқатда бу ички сиёсат хитой халқининг социалистик ғалабаларига тўғридан-тўғри ҳужум қилишдан иборат бўлиб қолмоқда. Бу ички сиёсат давомида социализм идеалларининг изини виждонсизларча бузиб, оёқости қилмоқдалар. Пекиндаги ҳукмдорлар мана шундай сиёсатни никобламоқ, «идеология» жиҳатидан асосламоқ учун ҳақиқатан социализм қураётган мамлакатларга қарши шиддатли кураш бошладилар, ҳақиқатан марксизм-ленинизм таълимотига, илмий социализм идеалларига амал қилаётган партияларга туҳматлар ёғдиришга киришдилар. Партия ва халқ ичида кескин кураш бўлиб турган вазиятда Мао Цзе-дун группаси ҳокимият учун кураш манфаатлари йўлида мана шундай туҳматлар қилишга муҳтож бўлиб қолди. Мао Цзе-дун шундай туҳматни авж олдирмай, ўзини ҳокимият тепасида ушлаб қололмас эди. Зеро, Совет Иттифоқидаги коммунистик қурилишнинг ва бошқа мамлакатлардаги социализм қурилишининг муваффақиятлари Мао Цзе-дуннинг марксизм-ленинизм йўлидан чекинаётганлигини, унинг сиёсий йўли шармандаликка учраганлигини ўз-ўзидан фош қилиб ташламоқда.

Масалан, шак-шубҳасиз эканлиги кўриниб турган факт шуки, Мао Цзе-дун бошлаган иқтисодий авантюралар натижасида Хитой раҳбарлари Хитойни ривожлантириш планларидан аслини олганда воз кечдилар, социализмнинг моддий-техника базасини қуришдан воз кечдилар ва меҳнаткашларнинг турмуш даражасини ошириш йўлидан очиқдан-очиқ юз ўгирдилар. Бундай шароитда Пекиндаги ҳукмронлар коммунистик қурилишни, халқ турмушини яхшилаш тўғрисида ғамхўрлик қилишни умуман «антисоциалистик», «буржуа» иши деб эълон қилиб, муҳтожликни фазилатга айлантиришга уриниб кўришдан кўра яхшироқ илож тополмай қолдилар. Назария соҳасида бу даъвони осонлик билан асослашга уриниб, Мао Цзе-дун цитаталарининг навбатдаги туркумини («ишлаб чиқаришда юксак кўрсаткичларга интилайлик, турмушда паст даражадан ошмайлик», «камбағаллик — яхши нарса», «ҳамма одамлар бой бўлиб кетадиган замон келишини ўйласанг қутинг учади» деган ва шу каби гапларни) марксизм-ленинизм фанига қарши ишга солдилар. Лекин жаҳон социализмининг практикаси социализм тўғрисидаги бундай йўл-йўриқларга ва тасаввурларга бутунлай зид эканлиги сабабли Хитой раҳбарлари СССР ва бошқа социалистик мамлакатларнинг иқтисодий тараққиёт учун, турмуш даражасини ва халқ маданиятини ошириш учун олиб бораётган курашини «ревизионизм», «экономизм» ва ҳатто «капитализмнинг реставрация этилиши» деб эълон қилиб, уларга қарши туҳмат кампаниясини авж олдириб юбордилар. Зеро Совет Иттифоқининг иқтисодий муваффақиятлари улканлаша борган сари, совет кишиларининг турмуши яхшилана борган сари Мао Цзе-дун ва унинг группаси ўз алоҳида йўлининг тақдири учун шу қадар кўпроқ ваҳимага тушаверди, Хитойнинг ўзида мана шу йўлга қаршилик шу қадар кучаяверди ва бинобарин СССРга қутириб туҳматлар қилишни шу қадар авж олдирилаверди, Советларга қарши ақл бовар қилмайдиган иғвогарликлар шу қадар кучайтирилаверди.

Хитой Компартияси раҳбарлари дуч келаётган бошқа проблемаларга ҳам шу гаплар тааллуқлидир. Улар ўзлари ўтказаётган сиёсатга қаршилик кучайиб бораётганлигини кўриб, фикри бошқача бўлган кишиларга репрессиялар қилиш, бундай кишилардан оммавий ўч олишдан иборат шиддатли кампанияни авж олдириб юбордилар. Мао Цзе-дун атрофидаги хушомадгўй «назариётчилар» Хитой Компартиясига ва ишчилар, деҳқонлар, меҳнаткаш зиёлилар кенг оммасига нисбатан қилинаётган қонунсизликни, ўзбошимчаликни ва зулмни пролетариатнинг «чинакам» диктатураси, «чинакам» социализм деб эълон қилишга уриндилар. Лекин бунинг учун ҳам Совет Иттифоқига ва бошқа социалистик мамлакатларга туҳматлар ёғдириш яна лозим бўлиб қолди. Чунки Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар Ленин йўлидан — социалистик демократияни ривожлантириш, қонунчиликни мустаҳкамлаш, барча ижтимоий ва давлат ишларини ҳал этишда меҳнаткашларнинг иштирокини кенгайтириш йўлидан изчиллик билан бормоқдалар.

Партия ички турмушининг ленинча нормаларини изчиллик билан ривожлантираётган, коллектив раҳбарлик принципларини мустаҳкамлаётган, юқоридан тортиб, то пастгача барча партия ташкилотларининг фаолиятида демократик асосларга қаттиқ амал қилаётган КПССнинг, бошқа Коммунистик партияларнинг бутун практикаси ҳам Мао Цзе-дун учун, унинг ҳукмронлиги учун нега хавф туғдираётганлигининг сабаби маълум. Зотан Мао Цзе-дун группаси анча вақтдан бери ўз партиясига қарши ҳужум қилиб келмоқда. Хитойда партия ички турмушининг энг элементар нормалари ва принциплари — партия органларини сайлаб қўйиш, раҳбарларнинг партия олдида ва партия ташкилотлари олдида ҳисоб бериб туриши, партия йўлини ошкора муҳокама қилиш ва шу каби принциплар оёқости қилинди. Мао Цзе-дун шахсига сиғиниш ҳаддан ошириб юборилди, ашаддий бутпарастлик даражасига етказилди. Кейинги вақтларда «маданий революция» байроғи остида партия ташкилотларини тормор қилиш, партия кадрларини таҳқирлаш ва қириш авж олиб кетди. Буни маоцзедунчи штурмчи отрядлар армияга ва хавфсизлик органларига таяниб амалга оширмоқдалар. Мана шуларнинг ҳаммасини оқламоқ учун, ўз мамлакатларида қилинаётган ишларни бошқа коммунистик партияларнинг практикаси билан таққосламаслиги мумкин бўлмаган Хитой коммунистларининг оғзига урмоқ учун Мао Цзе-дун группаси КПСС устига «ревизионизмга» берилиб кетди деган бемаъни айбларни қўйиб, унинг ленинча йўлини қоралаш пайига тушди.

Мао Цзе-дун группаси Совет Иттифоқининг ва бошқа социалистик мамлакатларнинг ташқи сиёсатига қарши туҳмат кампанияси ташкил қилишда ҳам худди шундай йўл тутмоқда. У социалистик ташқи сиёсатнинг интернационализмдан, бошқа социалистик мамлакатларни қўллаб-қувватлашга ва улар билан бирлашиб туриб империализмга қарши кураш олиб боришга тайёр бўлиб туришдан, тинчликни ҳимоя қилишга интилишдан, жаҳон урушининг олдини олиш учун курашишдан, барча тинчликсевар мамлакатлар билан ва айниқса мустамлакачилик асоратидан озод бўлган мамлакатлар билан яхши қўшничилик муносабатларини йўлга қўйишдан иборат туб принциплари ва йўл-йўриқларини улоқтириб ташлади.

Хитой раҳбарлари ташқи сиёсатнинг мана шу ленинча принципларига ва йўл-йўриқларига ёпирилиб ҳужум қилиши, бу ленинча принциплар ва йўл-йўриқларни ревизионистларники деб эълон қилиши, социалистик мамлакатларнинг сиёсатини эса, империализм билан «тил бириктириш», «синфий душман олдида таслим бўлиш» сиёсати деб шу сиёсатга туҳмат қилишга киришганлиги таажжубланарли бир ҳол эмас.

Ишчилар ҳаракатининг тарихи шуни кўрсатиб турибдики, марксизмдан чекинганлар марксизм байроғига хиёнат қилиб, бу байроққа ҳамиша нафрат кўзи билан қараб келганлар. Мао Цзе-дун гуруҳи ҳам шулардан ҳоли эмас. Бу гуруҳ томонидан ҳозирги вақтда Советларга қарши авж олдирилаётган васвасанинг асосий мақсадларидан бири шуки, у хитой халқини чинакам марксизм-ленинизмдан, жаҳон социализмининг тажрибасидан четлаштириб қўйишга интилмоқда. Ҳозирги шароитда бу тажриба Хитой раҳбарларига ёт бўлибгина қолмасдан, шу билан бирга таҳликали ҳам бўлиб турибди, чунки Хитой Коммунистик партияси ва хитой халқи шу сиёсат билан танишиш натижасида уларнинг ўз раҳбарлари революция ва социализм манфаатларидан нақадар узоқлашиб кетганлигини билиб қолишлари мумкин бўлур эди. Шунинг учун ҳам Хитой раҳбарлари мамлакатни яккалаб қўйишга, «хитой девори» қуриб, хитой халқини социалистик ҳамдўстликдан, бутун прогрессив жаҳон жамоатчилигидан ажратиб қўйишга уринмоқдалар.

Улар ҳақиқатан ҳам ўзларини мана шундай яккалаб ва ажратиб қўймоқдалар. Пекин фақат Совет Иттифоқига нисбатангина эмас, шу билан бирга бошқа социалистик мамлакатларга нисбатан ҳам душманлик сиёсатини ўтказиб келмоқда. Маоцзедунчилар группаси барча қардош партиялар, бутун коммунистик ҳаракат, халқаро демократик ташкилотлар ва ҳаракатлар орасида бузғунчилик ишларини олиб бормоқдалар. Бу группа ёш миллий давлатларда, Африка, Осиё ва Латин Америкасида миллий озодлик учун курашаётган кучлар орасида ҳам қўпорувчилик ишларини олиб бормоқда.

Мао Цзе-дуннинг зарарли сиёсати мамлакатни боши берк кўчага киритиб қўйди. Хитой раҳбарлари бу ҳолатдан чиқиш йўлини тополмай кетма-кет авантюралар қилмоқдалар. Советларга қарши кураш авж олдирилаётганлигининг ўзи ҳам мана шундай авантюраларнинг биридир.

* * *

Хитой раҳбарларининг Советларга қарши кампанияси энг разилона, ашаддий безорилик формаларида олиб борилмоқда. Лекин сиртдан қараганда, ҳужумкор бўлиб кўринган бу кампания ҳеч кимни чалғитмаслиги керак. Маоцзедунчилар гуруҳининг ҳаракатлари аслини олганда уларнинг кучли эканлигини эмас, балки заифлигини, ўз партияси ва ўз халқи олдида ваҳимага тушиб қолганлигини кўрсатиб турибди. Кейинги воқеалар Пекин раҳбарларининг бундай ваҳимага тушиш учун етарли асослари борлигидан далолат берди. Мамлакатдаги ишчилар, деҳқонлар, зиёлилар орасида норозилик кенгайиб кетганлиги, бу норозилик ҳатто Мао Цзе-дун группаси ўзига таянч қилиб олган армия ва ёшлар орасига ҳам бориб кирганлиги «маданий революция» давомида аён бўлиб қолди. «Маданий революция» байроғи остида бошланган воқеалар аслини олганда Мао Цзе-дун ва шерикларининг ҳокимиятни сақлаб қолиш учун шиддатли курашига айланиб кетди. Уларнинг сиёсати ҳокимиятни ўз қўлларида сақлаб қолмоқ учун ҳамма нарсани — социализм манфаатларини, хитой халқининг манфаатларини, революция манфаатларини қурбон қилишга тайёр эканликларини кўрсатиб турибди.

Мао Цзе-дун группаси Советларга қарши очиқдан-очиқ кураш позициясига ўтиб олганлиги бунинг ёрқин далилларидан биридир. Бундай йўл тутиш аввало Хитой Компартиясининг ўзига, хитой халқига зарба бериш демакдир. Хитой революциясининг ҳамма босқичларида Совет Иттифоқининг қардошларча ёрдами, мадади Хитой коммунистлари ва барча меҳнаткашлари ғалабаларининг муҳим манбаи бўлиб келди. Совет Иттифоқи ва бошқа қардош мамлакатлар билан дўстлик ва ҳамкорлик хитой халқининг социализм қуришга киришувига ва мана шу қийин ишда бир талай ютуқларни қўлга киритишига ёрдам берди. Бизнинг мамлакатимиз билан иттифоқ бўлиш Хитой учун уни империалистларнинг аралашуви ва агрессиясидан сақлайдиган ҳамиша мустаҳкам гарантия бўлиб келди.

Пекиндаги ҳукмронлар мана шу тарихий алоқаларни узиб, Советларга қарши кураш жарчиларига айланиб, Хитой меҳнаткашларини катта қўшимча машаққатларга маҳкум қилмоқдалар, Хитой мамлакатини ўзининг табиий иттифоқчилари ва дўстларидан ажратиб қўймоқдалар. Ҳозир Пекин ўзига бошқа иттифоқчилар қидираётир деган хулоса ўз-ўзидан келиб чиқади.

Ҳозирги кунда жаҳон жамоатчилиги Пекиннинг ўзига ана шу тарзда бошқа иттифоқчилар қидираётганлигини Мао Цзе-дун группаси томонидан Советларга қарши бошланган кампаниянинг муҳим манбаларидан бири деб ҳақли равишда кўрсатмоқда. Зеро, Совет Иттифоқига қарши нафрат социализм душманлари бир-бири билан учрашадиган ҳамиша муштарак замин бўлиб келган. Империалистик реакция доираларида ҳозир Хитойга қизиқиш кучайиб кетганлиги тасодифий эмас. Шу доиралар Хитой билан яқинлашиш истиқболлари ва имкониятларини тобора зўр бериб муҳокама қилмоқдалар. Мао Цзе-дун группасига ҳам бундай ниятлар маъқул бўлаётганлигини кўпгина фактлар кўрсатиб турибди. Хитой иқтисодий алоқалар майдонини бир қанча йиллардан бери социалистик дунёдан капиталистик дунёга кўчирмоқда. Пекин билан империалистик давлатлар, шу жумладан АҚШ ўртасида сиёсий алоқалар ҳам тобора тез-тез бўлиб турибди ва доимий тус олмоқда.

Лекин бошқа бир муҳим нарса бор. У ҳам бўлса шуки, ҳозирги кунда Мао Цзе-дун ва унинг теварак атрофидагилар ўз сиёсатлари билан империалистларга беқиёс хизмат кўрсатмоқдалар. Бу группа аслини олганда империализмга қарши курашиш ўрнига Совет Иттифоқига, бошқа социалистик мамлакатларга, коммунистик ҳаракатга қарши курашмоқда. Бу билан у империализмга қарши кучлар фронтини заифлаштирмоқда. У Осиёдаги бутун сиёсий вазиятни мураккаблаштирмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси аввало, Вьетнамнинг Америка агрессорларига қарши олиб бораётган курашида унинг қаҳрамон халқига зимдан зарба бермоқда. Империалистик доиралар маоцзедунчилар гуруҳининг бундай йўлини тамомила маъқулламоқдалар. «Вашингтон пост» газетасининг ёзишига қараганда, «Вашингтондаги расмий кишилар, Мао Америка манфаатларига хизмат қилади, деб ҳисобламоқдалар, шу сабабли ҳатто маоизмни Москвага тазйиқ ўтказиш воситаси тариқасида қўллаб-қувватлаш керак, деган фикрни айтмоқдалар». Шу муносабат билан Америкадаги «Юнайтед стейц ньюс энд Уорлд рипорт» журнали «АҚШнинг умиди Маодан» деб дангал ёзмоқда, буни изоҳлаб «Американинг расмий кишилари Мао Цзе-дуннинг муътадилроқ унсурларни йўқотишга қаратилган кураши Совет Россияси учун чатоқликларни давом эттирган бўлур эди деб ҳисоблаб, бу курашда Маонинг ғалаба қилишига мойиллик кўрсатмоқдалар» деб таъкидлайди.

Империалистик доираларнинг Мао Цзе-дун сиёсатига бераётган баҳоси мана шу. Пекин пропагандаси эса бу сиёсатни «революционликнинг» ва марксизм-ленинизмнинг энг янги муваффақияти деб тарғиб қилмоқда. Давлат департаменти билан ва Оқ Уй арбоблари билан яқин алоқада бўлган америкалик журналист М. Френкель империалистик доираларнинг нуқтаи назарини яққол ифодалаб, АҚШ билан Хитой Халқ Республикаси Советларга қарши қаратилган, социализм мамлакатларини нишонга олган кампанияни авж олдиришда ҳақиқатда 10 йилдан бери «шерикчилик» қилиб келмоқдалар дейди. «Биз (яъни АҚШ билан Хитой) дейди шу журналист, бошқа соҳаларда ҳам манфаатларимиз бир-бирига мос эканлигини тағин ҳам очиқроқ эътироф қилишимиз мумкин» бўлган вақт келади. Синфий душман бу сиёсатни мана шундай махтаётганлиги Мао Цзе-дун ва группасининг ички ва ташқи сиёсати социализм манфаатларига, революция манфаатларига нечоғлик зид эканлигини, бу сиёсат империализмга, аввало АҚШ империализмига нечоғлик қўл келаётганлигини кўрсатувчи яна бир далилдир.

* * *

Кейинги воқеалар партиямизнинг, бутун совет халқининг юксак даражада сиёсий етуклигини ва бардоши маҳкамлигини яна бир марта исботлаб берди. Бу воқеалар халқимизнинг юксак интернационалистик фазилатларини, Хитойдаги ҳозирги воқеаларни кўриб, юраги ачиётганлигини, ҳозир шундай фожиа бошига тушган хитой халқига, Хитой Коммунистик партиясига астойдил ҳайрихоҳлик қилаётганлигини яна бир марта кўрсатди.

Шу билан бирга кейинги воқеалар мамлакатимизнинг барча коммунистлари, барча меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг йўлини, Марказий Комитет декабрь Пленумининг қарорларини якдиллик билан қувватлаётганлигини, бузғунчиларга ва иғвогарларга қақшатқич зарба беришга уларнинг маҳкам бел боғлаганлигини яна бир марта исботлади.

Шу кунларда совет кишиларининг қалби қаҳр-ғазаб ҳислари билан тўлиб турибди. Шаҳарлар ва қишлоқларда бўлаётган кўпгина митингларда Хитойдаги иғвогарларни огоҳлантирувчи овозлар баралла янграмоқда. Совет халқи ўз ҳукуматининг 4 ва 9 февралдаги баёнотларида ифодаланган позициясини якдиллик билан қувватламоқда. Бу баёнотларда Хитой маъмурларининг кейинги ҳаракатларига принципиал баҳо берилди.

Мао Цзе-дун группаси Советларга қарши ўзининг сиёсатини ўтказишда ўжарлик қилаётганлиги билан ўзининг нақадар пастлашиб кетганлигини тобора яққол аён қилаверади, бу группанинг сиёсий жиҳатдан айниганлиги қай даражага бориб етганлигини кўрсатаверади. Маоцзедунчилар гуруҳининг халқаро миқёсдаги яккаланиши кундан-кунга авж олмоқда, жаҳон коммунистик ҳаракатининг, барча мамлакатлардаги соф виждонли кишиларнинг Пекин ўтказаётган авантюристик йўлга, унинг Советларга қарши позициясига ғазаби кучайиб бормоқда.

Мао Цзе-дун гуруҳи хитой халқини, Хитой коммунистларини ҳам бениҳоя алдай олмаслигига шак-шубҳа йўқ. Москва ишчиларининг Москвадаги Хитой элчихонасига норозилик резолюциясида ҳақли равишда кўрсатиб ўтилганидек, «Мао Цзе-дун ва унинг тўдаси хитой ва совет халқларининг дўстлигига путур етказадиган шармандали, жиноятқорона ҳаракатлар қилаётганлиги учун хитой халқи ва хитой коммунистлари олдида, бутун прогрессив инсоният олдида тўла равишда жавоб бериши турган гап».

Ҳозирги вақтда бутун халқаро коммунистик ҳаракат бундай савол бермоқда: Мао Цзе-дун группаси қаёққа бораётир?

Ҳамма нарса шуни кўрсатиб турибдики, бу группа Хитой Халқ Республикасини ички сиёсат соҳасида ҳам, ташқи сиёсат соҳасида ҳам яна авантюристик ҳаракатлар қилишга, шу жумладан, Совет Иттифоқига қарши янги иғвогарликлар қилишга ҳам тайёрламоқда.

Мао Цзе-дун группаси империализмга қарши курашни социалистик Советлар мамлакатига қарши, бутун социалистик ҳамдўстликка қарши, халқаро коммунистик ва озодлик ҳаракатига қарши кураш билан алмаштириб, жаҳон социализм ишига ва шу жумладан, хитой халқининг ўзига, Хитойда социализм қуриш ишига катта зарар етказмоқда. Бу группанинг ленинизмга қарши авантюристик сиёсати хитой халқининг бошига фақат тобора каттароқ иқтисодий қийинчиликлар келтиради, халқнинг турмуш даражасини пасайтиришга, халқаро вазиятни кескинлаштиришга, Хитойни социалистик ҳамдўстликдан тамомила ажратиб қўйишга олиб келади.

Лекин, хитой халқининг, Хитой Халқ Республикасининг, Хитой Компартиясининг бошқача истиқболи ҳам объектив равишда мавжуддир. Бу эса, КПСС ва Совет Иттифоқи билан муносабатларни, барча социалистик мамлакатлар ва Коммунистик партиялар билан муносабатларни яхшилаш истиқболидир, социалистик ҳамдўстлик сафларида туриб, империализмга қарши биргаликда кураш олиб бориш истиқболидир, экономикани юксалтириш ҳамда қишлоқ хўжалиги ва саноат соҳасида йўл қўйилган хатоларни тузатиш ва шу асосда халқнинг турмуш даражасини ошириш истиқболидир, Хитой Компартиясининг турмушида марксизм-ленинизм нормаларини барқарор қилиш ва Хитой Халқ Республикасида социалистик қонунларни ўрнатиш истиқболидир. Бошқа сўзлар билан айтганда, Хитой Компартиясининг VIII съезди, коммунистик ва ишчи партиялар халқаро кенгашларининг ҳужжатлари белгилаб берган йўлдан ривожланиш истиқболидир. Бу — Хитой халқининг, халқ Хитойининг, Хитой Компартиясининг туб манфаатларига мос бўлиб тушадиган марксча-ленинча истиқболдир.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, бутун совет халқи мана шу истиқбол ғалаба қилишига, Хитой Халқ Республикаси мана шу тўғри йўлдан боришига тарафдордирлар.

«ПРАВДА», 16 февраль.

СОВЕТ — КОРЕЯ МУЗОКАРАЛАРИ

15 февралда Кремлда Корея Халқ Демократик Республикаси ва Совет Иттифоқининг ҳукумат делегациялари ўртасида музокаралар бошланди.

Музокараларда Корея томонидан Корея Меҳнат партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюроси Президиумининг аъзоси, Корея меҳнат партияси Марказий Комитетининг секретари, Корея Халқ Демократик Республикаси Министрлар Кабинети раисининг биринчи ўринбосари Ким Ир (делегация бошлиғи), Корея Меҳнат партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, Корея Халқ Демократик Республикаси Министрлар Кабинети Раисининг ўринбосари, Фанлар академиясининг президенти Ли Ден Ок, Корея меҳнат партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, миллий мудофаа министрининг ўринбосари О Дин У ва бошқалар қатнашмоқдалар.

Музокараларда Совет томонидан КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Қ. Т. Мазуров (делегация бошлиғи), КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. Н. Новиков, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг аъзоси, СССР ўрмон, целлюлоза — қоғоз ва ёғочсозлик саноати министри Н. В. Тимофеев ва бошқалар қатнашмоқдалар.

Ҳар иккала мамлакат ўртасида иқтисодий ва илмий-техника ҳамкорлигини янада ривожлантириш масалалари қараб чиқилмоқда.

Делегациялар ўртасидаги учрашувлар қардошларча дўстлик ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтмоқда.

(ТАСС).

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

Шу кунларда пойтахтимиздаги Свердлов номли концерт залида Пятницкий номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли СССР Давлат халқ хори санъаткорлари гастроллари катта муваффақият билан ўтяпти. 110 кишилик санъаткорлар группасига РСФСРда хизмат кўрсатган санъат арбоби В. С. Левашов раҳбарлик қилади. Тошкентлик томошабинлар уста санъаткорларнинг ҳар бир номерларини катта қизиқиш билан кузатмоқдалар. Суратларда (чапдан) хор «Ватан ҳақида» қўшиқни, (ўнгда) рақсчилар группаси «Камаринская» ўйинини ижро этишмоқда.

ТУРЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ

ҲИСОБДОН

Ёзувчилар, журналистлар, матбаачилар Сергей Григорьевич Касабовни салкам қирқ йилдан бери билишади. У шунча вақтдан бери нашриётларда ишлаб келади. Бир ёзувчи унинг чўт қоқишини кузатиб туриб:

— Созанда бармоқлари дутор торлари устида қанчалик енгил ўйнаса, Сергей ака чўт доналарини шунчалик йўрғалатади-я,— деган эди.

Ўз касбининг моҳир устаси, давлат тийинининг қўриқчиси, кишилар меҳнат ҳақининг ғамхўр посбони Сергей Григорьевич кўпчилик ҳурматини қозонган кишилардан.

Ишни оддий ҳисобчиликдан бошлаган эди у. Ўттиз йилдан бери бош бухгалтерликда ишлаб келмоқда. Ўртоқ Касабов ўз зиммасига юклатилган вазифани сидқидил бажаради. Ҳар бир кишининг кўнглини олишга ҳаракат қилади. Шу сабабли ҳам ёзувчилар, журналистлар, нашриётчилар коллективи уни ҳурмат қилади, қадрлайди.

Сергей Григорьевичнинг таржимаи ҳоли билан танишайлик. Сергей Григорьевич Улуғ Ватан уруши йилларида азиз юртимиз тупроғини ҳимоя қилиш учун жангга кетди. Шимолий Кавказ, Тамань, Белоруссия, Ғарбий Украина фронтларида бўлди. Польша, Германияни озод қилишда иштирок этиб, ғолиблар қаторида Берлингача борди. Унинг фронтлардаги ажойиб жанговар хизматлари қўмондонлик томонидан бир неча бор муносиб тақдирланди. Уруш тугагач, у яна жонажон шаҳрига, севимли касбига қайтди. У республикамизнинг 25 йиллик юбилейида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

Олтмиш тўрт ёшга тўлган Сергей Григорьевич ҳали бардам. Чарчаш нималигини билмайди.

— Бутун куч ва ғайратимни,— дейди Сергей Григорьевич,— умумхалқ ишига, кўпчиликка содиқ хизмат қилишга сарфлайман.

1919 йилда ўн олти ёшли Сергей Касабов меҳнат фаолиятини бошлаб, мана шу кунгача қайси участкада бўлмасин ҳалол ва фидокорлик билан меҳнат қилиб келмоқда.

Сергей Григорьевичнинг иш жойи кичик хонага жойлашган бўлса ҳам аммо у катта бир ташкилотнинг ҳисоб-китобини олиб боради. Тошкентда чиқадиган қарийб ҳамма газета ва журналларнинг, улар босиладиган босмахоналарнинг бухгалтерияси шу ерда, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётида. Унинг бош бухгалтери, ҳисобчиларнинг ҳисобдони Сергей Григорьевич Касабов бўладилар.

Сергей Касабов ишчан ва ғайратли шогирдлар тайёрлаган ғамхўр устозлардан. Уни одамлар меҳнатсеварлиги, ўз ишини пухта адо этаётгани учун ҳам ҳурмат, иззат қилади.

Меҳнат улуғлаган ҳисобдонга янги муваффақиятлар тилаймиз.

М. САЛИМЖОН.

Суратда: С. Г. Касабов.

ХАТЛАРДАН САТРЛАР

⊙ Сўқоқ қишлоғида ҳаммом қуриб фойдаланишга топширилди. Янги қурилган ошхона, чойхона ва сартарошхоналар хизматидан ҳам қишлоқ аҳли хурсанд.

И. УРИНБОЕВ.

⊙ «Озод» колхози меҳнаткашлари илтимосига кўра қишлоқ марказида янги алоқа бўлими очилди. Хат ва газета-журналлар ҳаракати тезлашди, пенсионерлар пенсияни ўз вақтида олмоқдалар.

М. КАНЗАФАРОВ.
Оққўрғон райони.

⊙ Шахтерлар клуби ўқувчилар, ота-оналар, меҳмонлар билан тўла. Бу ерда улуғ ўзбек шоири А. Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги шарафига бағишланган адабий кеча бўлиб ўтди. 10-синф ўқувчиси С. Қаюмова «Алишер Навоий ҳаёти ҳақида» қизиқарли доклад қилди. Ўқувчилардан М. Тошматова, Н. Бозоров, М. Мадёрова, И. Тоғаева ва бошқалар шоирнинг ғазалларидан ўқиб беришди.

Кеча охирида ўқувчилар Уйғун ва И. Султоннинг «Алишер Навоий» драмасидан парчалар кўрсатишди.

Т. СОЛИЕВ.

⊙ Яқинда Муқимий номли музикали драма театрининг бир группа артистлари Бўкадаги Ҳамза номли колхозда бўлиб, катта концерт қўйиб беришди.

Колхозчилар айниқса Толибжон Бадинов, Муқаддасхон Солиева, Марямхон Каримоваларнинг дилрабо қўшиқларини мароқ билан эшитишди. Тошкентлик санъаткорлар шунингдек районидаги «Ленинизм» ҳамда Охунбобоев номли колхозларда ҳам концертлар кўрсатишди.

С. ШАРОФХОНОВ.

⊙ 1-«Оққўрғон» совхози марказида механизаторлар курси иш бошлаб юборди. Уч ойлик курсда 30 дан ортиқ ёшлар механизатор бўлиш учун билим олишмоқда.

А. АБДУРАИМОВ.

⊙ Қўйлиқ массивида тўрт бўлимдан иборат пойафзаллар магазини очилди. Бу магазинга «Алишер» деб ном берилди. Шунингдек бу ерда парфюмерия магазини ҳам аҳолига хизмат қилабошлади.

У. ИБРОҲИМОВ.

БИР МАКТУБ ТАРИХИ

Баъзан кичик бир сабаб билан катта тарихий воқеанинг гувоҳи бўласан, киши! Бу қўлёзма бизга жуда қизиқарли, айни бир вақтда тарихий аҳамиятга эга бўлган характерли фактлар билан танишиш имконини берди.

Ҳикоя қилинаётган нодир қўлёзма ҳозир Ўзбекистон ССР Марказий Давлат архиви фондида, тўғрироғи машҳур шарқшунос олим Н. П. Остроумов шахсий архивида сақланади. Бу — академик В. В. Бартольднинг шарқшунос олимга йўллаган мактубидир.

Қўлёзма икки варақдан ошмайди. Аммо, унда келтирилган фактлар, баён қилинган фикрлар В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети тарихини ўрганишда катта аҳамиятга эга.

Туркистондан Москвага келган делегатлар Тошкентда очиладиган университет хусусида гаплашиб олишди,— дея ҳикоя қилади бу манбада.— РСФСР Халқ Комиссарнати Совети Туркистон аҳолиси илтимосини бажонидил қабул қилди. 1918 йилнинг кузидаёқ бўлажак университет учун илмий кадрлар танлана бошлади. Москва ва Петроградан илмий ва педагогик кадрлар юбориш учун иккита махсус поезд ажратилди.

...Москвада биринчи поездни жўнатиш учун ҳамма тайёргарлик ишлари кўриб қўйилган эди. Унинг йўлга чиқиш вақти 1919 йилнинг апрель ойи деб белгиланди. Поездга шарқшунос А. Э. Шмидт раҳбар этиб тайинланди. Тошкентга фақат Оренбург орқали етиб келиш мумкин эди. Аммо, йўл берк эди.

Вақтни қўлдан бой бермаслик учун Москвада дарҳол Туркистон университетининг Совети ташкил этилди. Бу Совет олий ўқув юрти билан боғлиқ ҳамма ишларни бошқариб турди.

Темир йўлнинг берклиги туфайли университет поездини Тошкентга январь ойининг (1920 йил) иккинчи ярмида жўнатиш кўзда тутилди. Поездга энди ўртоқ Белов раҳбарлик қилиши керак эди. У 1918 йилда университетни ташкил этиш бўйича тузилган комиссия аъзоларини Москвага бошқариб келган эди. Ўшанда академик В. В. Бартольд ҳам комиссия составида Москвага борган.

УЛУҒ ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Айрим сабабларга биноан биринчи университет поезди Москвадан фақат 1920 йилнинг 20 февралида йўлга чиқди. Поездда гилар йўлда қийналиб боришарди. Поезд жуда секин юрар, темир йўлдаги аҳволнинг чатоқлиги бунга сабаб бўлганди. Поезд шу алпозда Оренбургга бир ой деганда кириб борди. Тошкентга эса, 1920 йилнинг апрелида етиб келди.

Иккинчи университет поезди ҳам йўлга чиқади. Ундаги ўқитувчиларга профессор В. В. Буш бошчилик қилди. У университетда очилган тарих-филология факультетини ташкил этишда катта фаолият кўрсатди. У факультетга декан этиб тайинланди. Худди шу поездда академик В. В. Бартольд ҳам Тошкентга келди.

1920 йилнинг биринчи сентябрида университет саҳни бўйлаб қўнғироқнинг жарангдор овози янграб Туркистон Давлат университетида биринчи машғулот бошланганидан дарак берди.

Академик В. В. Бартольд университетда олиб борилган дастлабки машғулотларни эслаб, яна қуйидагиларни ёзади. «...Мен ўз лекцияларимни илмга чанқоқ кишилар билан лиқ тўлган аудиторияларда олиб бордим. Мен студентларга Туркистон тарихи курси бўйича лекциялар ўқирдим. Лекциямнинг иккинчи соати кўпинча қизғин савол-жавобга айланиб кетарди».

Ҳа, университетни ташкил этишда рус олимларининг хизматлари катта. Академик В. Бартольд ҳам ана шундай олийҳиммат жонкуяр олимлардан бири бўлди. Унинг дўсти Н. П. Остроуловга йўллаган бу мактуби университетни ташкил этиш арафасида қилинган ишлар ҳақида жуда аниқ маълумотлар беради.

А. АЛИЕВ.

ФАН ОЛАМИДА

БЕТАТРОН ҚУРИЛИШДА

Томск политехника институтининг олимлари қурилишда бетатронлардан фойдаланиш методикасини ишлаб чиқдилар, деб хабар беради ТАСС мухбири. Ўтказилган кўпдан-кўп тажрибаларнинг кўрсатишича, бетатрон ёрдамида бетон буюмларидаги арматуранинг ҳолати ва шаклини равшан кўриш, катталикларини аниқлаш, бетон ичидаги жойлашувини кўриш мумкин.

Бетатрон ёрдамида фақат металл арматурани шуълалантирибгина қолмай, бетоннинг ўзига ҳам шуъла бериб ундаги дарзлар, бўшлиқлар ва бошқа нуқсонларни пайқаш мумкин.

ҚОЗОҒИСТОН ЧЎЛИ БУНДАН 60 МИЛЛИОН ЙИЛ ИЛГАРИ

Қозоғистон университетининг доценти Р. Я. Абузярова кенг Қозоғистон чўлларининг қадимги тарихини янгича «тавсифлашга» муваффақ бўлди, деб хабар беради ТАСС мухбири Олмаотадан.

Абузярова қадимий ўсимликларнинг чанги ва спораларини тадқиқ этар экан, Иртиш билан Волга дарёларининг ўртасидаги поёнсиз чўлларда бундан тахминан 60 миллион йил илгари ўсимликлар шакллана бошлаганлигини аниқлади.

Қозоғистон ерида ҳам гўзал магнолия дарахтлари гуллаб, дафна дарахтлари кўкариб, хурмо барглари шивирлаб турган вақтлар бўлган. Ҳатто, орол денгизининг шимолий қирғоқларида ҳам субтропик ўсимликлар бўлган.

Қозоғистон территориясида бир юз олтмишдан ошиқ қадимги ўсимлик шаклларининг излари топилган.

БЕЗОРИ-ДИЛОЗОРИ

Бизнинг томонларга йўлингиз тушса, баҳри-дилингизни очадиган боғ-роғларни, қатор ҳашаматли турар-жой биноларини, Ильич чироқлари нур сочиб турган асфальтли кўчаларни кўриб хурсанд бўласиз. Хушҳавосини айтмайсизми, айниқса баҳор, ёз кунлари ҳаммаёқ қулф уриб яшнаб кетади. Маҳалламизнинг номи Боғкўча. Чиндан ҳам исмига жисми монанд бўлиб тушган. Бу ерда истиқомат қилиб келаётган одамлар-чи? Бири-бирига дўст, ҳамкор — яхши фазилатли кишилар.

Минг афсуски, шолининг ичида курмаги бўлганидек, мана шу маҳалламизнинг аҳил оиласи орасида ўзининг одобсизлиги, маишатпарастлиги, ичкиликхўрлиги, ниҳоят ўтакетган жанжалкашлиги билан шаънимизга доғ тушираётган икки-учта «дўстларимиз» бор. Улар маҳалла аҳолисининг оромига, осойишталигига путур етказишади. Эрталабданоқ шиша қўлтиқлашиб, то оёқдан тойиб йиқилгунча ҳай-ҳон-сурон кўтаришади. Жамият ишига деярли фойдалари тегмайди, десак янглишмаган бўламиз. Агар улар маҳалладаги нуроний кексаларнинг, активларнинг панд-насиҳатларига бироз бўлса ҳам қулоқ солиб, ҳурмат қилганларида эди, бу ҳақда ёзиб ўтирмаган бўлар эдик. Йўқ, улар бошқаларни менсишмайди, ичиб олганларидан кейин, гўё ўзларини шер билиб, ўзгаларни бармоқ учида кўрсатишади.

Ҳаммадан ҳам бизни уларнинг оиласида тинчлик йўқлиги, фарзандлар тарбияси мутлақо эътибордан четда қолганлиги, юриш туришда ҳузур-ҳаловат бўлмаганлиги ачинтиради.

Мана, область сув хўжалигининг Ўзгариш участкаси тўғон қоровули А. Дюжиковни мисолга олиб кўрайлик. Топганини ичкиликка сарфлайди, оилага деярлик фойдаси тегмайди. Шу важдан эр-хотин ўртасида ҳар куни уруш-жанжал. А. Дюжиковнинг уч фарзанди бор. Наҳотки, унинг ўз болаларига оталик муҳаббати тобланмаса, наҳотки, уларнинг тарбияси, келажагиароқхўр отани қизиқтирмаса?!

Ўхшатмасдан учратмас деганларидек, область йўл қурилиши бошқармасининг гаражида слесарь бўлиб ишлайдиган М. Ҳасанов А. Дюжиков билан қўшни туради. Ичкиликбозликда Ҳасанов қўшнисини лол қолдиради. Негаки, унинг А. Дюжиковдан бир қилиғи ортиқ. Кайф қилиб олгандан кейин кўринганга ёпишгани-ёпишган. Яқинда бир воқеа юз берди. Ҳасанов томоғини роса ҳўллаб олгандан кейин Дюжиковнинг хотини Валентинага «ишқ» изҳор қилиб қолди. Бечора Валентина! Унга эрининг ғурбати етмаганмиди, ҳар кунги уриш-жанжал унинг суяк-суягидан ўтиб кетмаганмиди, ахир! У катта супургини олди-да, Ҳасановни юзи-кўзи аралаш савалаб қолди. Ҳасанов учун бундан ҳам ортиқ шармандалик бўладими? Орадан кўп ўтгани йўқ. Ҳасанов яна маст ҳолда кетатуриб ўзини машинага уриб олди-ю, икки ой касалхонада ётиб чиқди. Италиялик машҳур рассом Леонардо-да Винчи «Ичкилик — ичгандан қасос олади» деб ёзган эди. Кўриниб турибдики, Ҳасановнинг супурги билан калтакланиши, машинадан қаттиқ шикастланиши худди ана шу ичкиликнинг ундан қасос олганлигини кўрсатиб турибди.

АХЛОҚ ВА ОДОБ ТЕМАСИДА

Оиладаги уриш-жанжал, ичкиликбозлик бола тарбиясига ёмон таъсир қилади, деб айтиб ўтдик. Маҳалламизда Михаил Дорошенко оиласи яшайди. Эр-хотин ўртасида ҳар куни уриш-жанжал, муштлашиш, эшик-ойналарни синдириш одат тусига кириб қолган. Зада бўлган ўғил-қизлари уйга киришга безор. Қаерлардадир, кимларникидадир ётиб қолишга мажбур бўлишади. Мана, оқибат: унинг ўғли Виктор ўқишни уддалай олмаётганлиги сабабли икки йилдан бери бир синфда. Қизи Тамара эса, нотўғри йўлга кириб кетди. Ўтган йилнинг 10 августида Тамара зилзиладан зарар кўрганларга уй қураётган ишчиларнинг ётоқхонасига яширин кириб, чемодан ва кийимларининг чўнтакларини кавлаб 40 сўм пулларини олиб чиқиб кетади. 10 сўмини ўзи сарфлаб, қолганини онасига беради. Она бўлса, уни нотўғри йўлдан қайтариш ўрнига, пешанасини силайди. Ана шу йилнинг 20 сентябрида гидрология экспедицияси базасига кириб, техник-инженер ходимларнинг портфелларини «ревизия» қилади. Пул, паспорт, шарф, рўмолларни сумкага тиқиб кетаётганида қўлга тушади. Ҳозир Тамаранинг тақдири милиция ходимларининг қўлида.

Наҳотки ўз фарзандларининг шундай аянчли аҳволга тушиб қолганликлари Михаил Дорошенконинг ҳам, хотинининг ҳам юрагини эзмаса! Бундай бағри тошлик ўтакетган ароқхўрнинг, виждон азобини нима эканлигини билмайдиган, инсон ҳиси туйғусини йўқотган одамнинггина қўлидан келади. Ота-она ўз фарзандларининг одобли, юраги пок, меҳнаткаш кишилар бўлиб етиштириш тўғрисида бош қотириш ўрнига ўзларининг вақтинчалик айш-ишратларини устун қўяётган эканлар, маҳалламизнинг каттадан-кичиги улардан ҳақли равишда нафратланадилар.

Ўтмишда ҳаётни синчиклаб ўрганган донишманд кишиларимиз ичкиликнинг инсон саломатлигига бўлган зарари, жамият ичидаги энг ярамас иллат, кўнгилсиз ва фожиали ҳодисаларнинг сабабчиси эканлиги тўғрисида жуда кўп ҳикматли фикрларни ўртага ташлаганлар.

Улуғ рус ёзувчиси Лев Николаевич Толстой: «Инсоният шаънига ўчмас доғ тушириб келаётган барча хил жиноятларнинг ўндан тўққизтаси ичкилик оқибатидир» деб ёзган эди. Қадим донолардан бири: ичкиликнинг кайфига мафтун кишилар ўзларида содир бўладиган тўрт хил аломатнинг маломатига ўзлари гувоҳ бўладилар, яъни спиртли ичимлик киши организмида реакция жараёнини бошлар экан, унинг руҳий кечирмаларида дастлаб товусдек товланиш нишоналари пайдо бўлади, кейин ўзини улуғвор тута бошлайди, қарашлари сузгун, товушлари мунгли, оҳангдор мусиқага айланаётгандек туюлади, сўнгра маймун қиёфасига мойилона ўйинга тушади. Ҳар кимга ҳар хил тантиқ ҳазиллар қилади, гердайишга ўтиб, ўз кучини шер каби намоён қилишга уринади ва ниҳоят охири балчиққа йиқилади...

Бу гаплар бежиз айтилган эмас. Ичкилик чиндан ҳам кишиликнинг душмани. Ичкиликбозликка қарши курашиш ҳамманинг — бутун жамоатчиликнинг бурчи. Биз ҳам ўз маҳалламиздаги ичкиликбозлар, безори—дилозорлар А. Дюжиков, М. Ҳасанов, М. Дорошенколарга ўзлари меҳнат қилаётган ишхоналарнинг маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотлари танбиҳ бериб қўяр, нотўғри, хавфли йўлдан қайтариш чорасини кўрар, деган умиддамиз.

Б. ОРИФХУЖАЕВ,
Куйбишев районидаги 8-мактабнинг ўқитувчиси.

Ўзбекистон рассомлари Октябрь 50 йиллигини муносиб кутиб олишга катта тараддуд кўришяпти. Совет Ҳокимиятининг 50 йиллиги нишонланадиган кунда Тошкентда расмлар, ҳайкалтарошлик ва графика бўйича виставка очилади. Бу виставкага Р. Чориев асарлари ҳам қўйилади. Суратда: рассом Р. Чориев ўз устахонасида.

В. Сироткин ва И. Глауберзон фотолари.

АССАЛОМ ФУТБОЛ!

Мана икки ярим ойдан кейин ишқибозлар яна стадион трибуналарини тўлдиришди. Ўтган куни мамлакатимизнинг Тбилиси, Боку, Душанба шаҳарлари ва областимизнинг «Политотдел» колхози стадионида қишки турнирнинг дастлабки матчлари бўлиб ўтди. Шуниси қувонарлики ҳали футболчилар спорт формасига кирмаган бўлсаларда, яхши ўйин кўрсатишди. Буни тўрттала ўйинда тўп киритилганлигидан ҳам билиб олса бўлади.

«Политотдел» стадиони. Ростов армиячилари билан майдон эгалари учрашуви олдидан ишқибозлар «Политотдел» командаси ўйинчиларини яна бир бор табриклашди. СССР Футбол федерацияси вакили В. Г. Липатов ўйинчиларга спорт мастери значогини ва кичик бронза медалларини топширди. Область ижроия комитети раисининг ўринбосари Г. Г. Светленко республика Олий Совети Президиумининг Фармонини ўқиб берди. Спортдаги эришган юксак муваффақиятлари учун Д. Ан, Ш. Исмоилов, Г. Илуридзе, А. Рем, С. Хон ва бошқалар Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланди. Область партия комитетининг секретари А. С. Пономарев футболчиларга янги мавсумда янги-янги ғалабалар тилади.

Ниҳоят ишқибозлар соғиниб қолган судьянинг хуштаги ҳам эшитилди. Бутуниттифоқ категорияли судья В. Сиротин командаларни яшил майдонга чорлади. Ўйин бошланди. Ўтган йили мана-ман деган командаларни доғда қолдириб, иккинчи ўринни эгаллаган ва кумуш медалга сазовор бўлган Ростов армиячилари ташаббусни қўлга олишга ва майдонда ҳукмрон бўлишга ҳаракат қилишди. Аввалига улар бу ниятларига қисман эришдилар ҳам. Лекин «Политотдел» ҳам бўш келмади. Ўйиннинг 27-минутида қанот ҳужумчи И. Бордовских штраф майдонида тўпни устидан ошириб дарвозага йўналтирди.

Бу тўп қишлоқ футболчилари руҳини тушириб юбормади, аксинча қарши ҳужумга ўтишга ундади. Орадан кўп ўтмай мезбонлар ҳисобни тенглаштиришлари мумкин эди. Ҳужумчи Михайлов рақибнинг икки ҳимоячисини алдаб ўтиб тўпни бўш қолган Малиновскийга узатди. Малиновский эса ўн метрлар чамасидан дарвозабон билан яккама-якка келиб қулай имкониятни қўлдан бой берди.

— Командангиз менга мақбул бўлди. Биринчи таймда биз устунлик қилган бўлсак, иккинчи таймда сизлар баланд келдингиз, ҳар бир футболчи бор кучини сарф қилиб ўйнаши менга манзур бўлди, — деди тренер.

58-минутда команда капитани М. Ёқубов ўнг қанотдан олдинга ўтиб тўпни марказга оширди. Д. Ан эса уни дарвозага киритди. 1:1. Орадан бир неча минут ўтгач Ш. Исмоиловнинг штраф зарбаси дарвоза тўсинига тегиб қайтди. Сўнгги минутларда эса мезбонларни ҳам ана шундай ҳолат голдан сақлаб қолди. Жанговар дуранг.

Одесса армиячилари Тбилисида маҳаллий «Локомотив» устидан 2:0 ҳисобида ғолиб келди. «Нефтяник» «Жальгирис»ни, «Спартак» Қарағанданинг «Шахтер» командасини бир хил — 1:0 ҳисобида енгди.

Кеча Тбилиси, Самарқанд, Адлер ва Душанба шаҳарларида навбатдаги учрашувлар бўлиб ўтди.

Ш. УМУРЗОҚОВ.
«Тошкент ҳақиқати»нинг футбол шарҳчиси.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

17 февралда

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.55 — Эшиттиришлар программаси. 18.30— «Пахтакор» — «Шахтёр» (Донецк) командалари ўртасида футбол, танаффус вақтида телеянгиликлар, 19.30 — Музикали календар.

20.20—Эртаги кун программаси.

Ўзбек тилида: 20.25—Телеянгиликлар, 20.40 — Ота-оналар университети, 21.20—Яхши уруғ—ҳосил бўлуғ (қишлоқ хўжалик ходимлари учун).

21.40—Кўчалар эслайди (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 17.55 — Эшиттиришлар программаси, 18.00—Ватан учун курашганлар (болалар учун), 18.30—Чизма геометрия (сиртдан таълим олаётган студентлар учун рус тилида ўқув программа), 19.25—Телеянгиликлар.

19.45 дан—Москва кўрсатади.

ТЕАТР

Навоий номли академик катта театрда —17/II да Майсаранинг иши, 18/II да Аида.

Ҳамза номли академик драма театрида —17/II да Парвона, 18/II да Қирол Лир.

Муқимий номли театрда — 17/II да Катта концерт, 18/II да Ватан ишқи.

КИНО

Туннель — Навоий номли, «Чайка» (кундуз ва кечқурун), «Дружба» (I-залда тоқ соатларда), «Спутник» (тоқ соатларда), «Мир» (жуфт соатларда), Санъат саройи (кеч соат 5 ярим, 7 ярим ва 9-15 минутда).

Лайлак келди — ёз бўлди — «Ўзбекистон 25 йиллиги» (кундуз ва кечқурун), Навоий номли (эрталаб соат 11-40 минут ва кеч 10 да).

Аччиқ гуруч —«Ўзбекистон», «Москва», «Восток» (кундуз ва кечқурун).

Чапаев —«Москва» (эрталаб соат 10 да).

Сеҳргар орол — «Чайка» (эрталаб соат 10 да).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

20 февралда

Шаҳар студентлари учун музика маданияти университети

5-АБОНЕМЕНТ БЎЙИЧА

УЧИНЧИ КОНЦЕРТ-ЛЕКЦИЯ

«Янги асарлар концерти» (Ўзбекистон композиторлари ва шоирлари билан учрашув)

Лектор — Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган санъат арбоби музикашунос Илёс Акбаров.

Концертда Ўзбек Давлат филармониясининг хор капелласи, СССР халқ артисти — Саодат Қобулова, Ўзбекистон ССР халқ артистлари — Шаҳодат Раҳимова, Насим Хошимов, Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артистлар Қундуз Миркаримова, Сасон Беньяминов, Баҳром Мавлонов, солистлар — Офелия Юсупова, Ғафур Азимов, Долорес Жаҳонгирова, Марлис Юнусхонов ва Ўзбек халқ чолғу асбоблари ансамбли қатнашадилар.

Дирижёр — Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артист Абдуқаҳҳор Султонов.

Концертмейстер —Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артист Иван Фоменко.

Концерт-лекция кеч соат 7 ярим да бошланади.

Абонементлардан ташқари билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида кундуз 12 дан сотилади.

Марказий «ПАХТАКОР» стадионида

17 февралда

«Советский спорт» газетасининг мукофоти учун «Пахтакор» (Тошкент)—«Шахтёр» (Донецк)

командалари ўртасида

ФУТБОЛ

Кеч соат 6 да бошланади.

БИРЛАШГАН НАШРИЁТГА

Вёрстачилар, линотипчилар, ҳарф терувчилар, ҳарф терувчи-акциденшчилар

КЕРАК

Тошкент шаҳар, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй, кадрлар бўлимига учрашилсин.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 05137
ИНДЕКС 64970.
А.—1801.